

DE OORLOG, 11 november 1918
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 29329]

[Maandag 11 november 1918]

Inhoudsopgave 11 november 1918

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 29329]	1
DE OORLOG	3
De wapenstilstand geteekend.	3
De revolutie in Duitschland.	5
Te Berlijn.	5
Rijkskanselier Ebert.	8
Het Belangrijkste Nieuws.	8
Buitenland.	8
Binnenland.	9
Laatste Berichten.	9
(Ontvangen na het ter perse gaan van dit nummer.)	9
Ex-Keizer Wilhelm.	9
Duitsche troepen geïnterneerd.	9
De Duitsche import.	9
Een oproep der nieuwe regeering.	9
Straatgevechten te Berlijn.	9
De minister van oorlog en de nieuwe regeering.	10
De Berlijnsche A.- en S.-raad in den Rijksdag.	10
De Beiersche koninklijke familie.	10
De oorlogschepen te Brunsbüttel.	10
In Wurtemberg de republiek uitgeroepen.	10
Uitbreiding der revolutie.	11
Te Keulen.	11
In Baden.	11
Te Königsberg.	11
Te Danzig.	11
De Russische bolsjeviki tegen de Duitsche sociale-democraten.	12
Het Duitsche bolsjewisme.	12
Duitsche persstemmen.	12
Engelsche persstemmen.	13
Fransche persstemmen.	13
Nauen in handen van den arbeiders- en soldatenraad.	14
Rosa Luxemburg.	14
De wapenstilstand.	14
Wijz[ig]ingen van de voorwaarden.	14
De wapenstilstand geteekend.	15
De vijandelijkheden opgehouden.	16
De Duitsche parlementairs.	16
Erzberger over de voorwaarden.	16
De indruk in Duitschland.	16
DUITSCHLAND.	16
De kroonprins doodgeschoten?	16
Hindenburg ter beschikking van de nieuwe regeering.	16
Te Straatsburg.	16
Helgoland in handen van de S.raad.	16
Spoorwegverkeer stopgezet.	17
De Duitsche parlementairs.	17
Slotapothecose.	17
ITALIË.	17
De overwinningstemming te Rome.	17
Laatste Berichten	17
De revolutie in Duitschland.	17
Een republikeinsche partij.	17
De Keizer.	17
Volkswil.	17
BINNENLAND.	19
Ex-keizer Wilhelm in Nederland.	19
Het Duitsche spoorwegmateriaal en de voorwaarden voor den wapenstilstand.	20
ONDER DE STREEP.	21
Onze Oorlogsdagboek.	21

Naspeuringen van Paul Theelen: 11 november 1918

De gastheeren van den Ex-Keizer.	22
Uit ons Zeeuwsch-Vlaanderen.	22
Nederland en de Oorlog.	23
Gedeeltelijke demobilisatie.	23
De afgetreden Keizer.	24
Buitengewone Ministerraad.	24
De steenkolenaanvoer stopgezet.	24
Uit Zeeuwsch-Vlaanderen.	25
De revolutie in Duitschland.	25
Onjuiste geruchten.	25
Uit de revolutionaire arbeidersbeweging.	25
Engelsch convooi.	25
De "soldatenraad" in het kamp van Millingen.	26
Aan de Belgische grens.	26
Vijf Britsche vliegers aangebracht.	28
De toevloed van krijgsgevangenen uit Duitschland.	28
De revolutie in Duitschland.	28
Het Hamburger Prijzenhof.	28
Geestdrift der Bohemers.	28
Op het Westelijk oorlogstooneel.	29
Belgisch legerbericht.	29
Duitsch legerbericht.	29
Engelsch legerbericht.	29
Britsch-Belgisch legerbericht.	30
Fransch legerbericht.	30
Amerikaansch legerbericht.	31
Van het Zuidelijk oorlogstooneel.	31
Fransch legerbericht.	31
ENGELAND.	31
Lloyd George aan het woord.	31
Beperking der munitiefabricage.	32
Een banket in de Guild-Hall.	32
OOSTENRIJK-HONGARIJE.	32
De wapenstilstandsvoorwaarden.	32
Duitsch-Oostenrijk en Duitschland.	33
Italië en de Zuid-Slavische Staten.	33
Karolyi bij generaal Franchet.	33
Pogroms in West-Gallicië.	34
Uit Boedapest.	34
Uit Vorarlberg.	34
Een groet aan Duitschland.	34
De doortocht der Duitschers door Hongarije.	34
Een Tsjecho-Slowakische vrijheidsleening.	35
ITALIË.	35
Italiaansch legerbericht.	35
ZWITSERLAND.	35
De revolutionaire beweging.	35
De Tsjechen, Slowaken.	35
SPANJE.	36
Het nieuwe ministerie.	36
De Spaansche kabinetscrisis.	36
TURKIJE.	36
De Britsche belangen in Turkije.	36
POLEN.	36
De Duitschers geven het bestuur uit handen.	36
Revolutie te Warschau.	36
VEREENIGDE STATEN.	36
Het reliefwerk.	36
Een protest aan het adres van Duitschland.	36
Een waar woord.	36
JAPAN.	37
Het Japansche vraagstuk.	37
Korte berichten.	37
Ons bulletin van gisteravond.	38
Gemengde berichten.	38
Spaansche Griep.	38

BEURS EN NIJVERHEID.	38
De Deutsche schoenenindustrie en de demobilisatie.	38
Elzas-Lotharingen.	38
De Britsche handelsvloot.	39
Samenwerking van Skandinavische verzekering-maatschappijen.	39
Petroleum in Chili.	39
Dagelijksch Beursbericht.	40
AMSTERDAM, 11 November.	40

5

EDITIE VAN 3 UUR. AVONDBLAD, Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit vier bladen.

DE OORLOG

10 **De wapenstilstand tusschen Duitschland en de geallieerden geteekend. - De zware voorwaarden aan Duitschland opgelegd. - De vijandelijkheden hedenmorgen elf uur geëindigd. - De revolutie in Duitschland. - Een socialistisch driemanschap te Berlijn. - Uitbreiding van de revolutie door het geheele land. - Uitroeping van de republiek in Wurtemberg. - De Deutsche keizer in Nederland.**

15

De wapenstilstand geteekend.

Hedenmorgen te vijf uur zijn de wapenstilstandsvoorwaarden door de Deutsche gevolmachtigden onderteekend en te kwart over elf Nederlandsche tijd, zijn op last van maarschalk Foch de vijandelijkheden gestaakt. De geallieerde troepen blijven tot nader order in de linies, welke ze op dat tijdstip innamen. De oorlog is dus feitelijk ten einde, maar thans beginnen de naweeën. En duister is het welk een jammer en ellende de toekomst nog verborgen houdt. Het zijn ongetwijfeld zeer zware voorwaarden die den Duitschers voor den wapenstilstand zijn opgelegd. Voorwaarden, die, zooals trouwens uit de uitlating van den minister-president Clemenceau van enkele dagen gereden reeds was op te maken, Duitschland tot volkomen machteloosheid doemen en het bij de besprekingen over den vrede en de dan te stellen voorwaarden geheel en al overleveren aan de genade of ongenade van de overwinnaars. De eenige troost voor de Duitschers is, dat de geallieerden zich bereid hebben verklaard het vredesprogram van president Wilson te aanvaarden, maar dat is een zeer schrale troost want alles komt aan op den geest, waarin dit program zal worden uitgevoerd op de uitlegging, die aan de wel wat al te vaag gedefinieerde beginselen van Wilson zal worden gegeven. Intusschen, dat is een quaestie van later zorg; hetgeen nu al reeds ter verkrijging van den wapenstilstand aan het Deutsche volk wordt opgelegd, is zeker voorloopig voldoende en in enkele opzichten wordt daarbij ook al op de vredesregeling vooruitgelopen. Immers de eisch tot ontruiming niet alleen van de bezette gebieden van België en Frankrijk, maar ook van Elzas-Lotharingen, geeft een aanwijzing dat in zake Elzas-Lotharingen reeds een beslissing is genomen en de geallieerden den terugkeer van dit land aan Frankrijk verlangen, zoodat elk overleg, - waarvoor Wilsons definitie van het herstel van het in 1870 begane onrecht "op zoodanige wijze, dat de vrede opnieuw in ieders belang kan worden verzekerd", nog de mogelijkheid scheen te laten, - ter vredesconferentie voor de Duitschers uitgesloten is. Overigens spreken de wapenstilstandsvoorwaarden duidelijk genoeg. De uitlevering van een belangrijke hoeveelheid oorlogsmateriaal, van rollend materieel der spoorwegen, (waaromtrent elders in ons blad nader wordt gesproken), de tijdelijke bezetting van het linker Rijnovergebied, dat door de Duitschers eveneens moet worden ontruimd, de eisch dat aan den rechteroever een neutrale zone moet worden ingesteld, dat alles zijn maatregelen om te beletten, dat Duitschland den oorlog zal kunnen hervatten. En van denzelfden aard zijn eveneens de eischen betreffende de uitlevering van honderd duikbooten en van een aantal andere oorlogsschepen en de ontwapening der overige. Wel opmerkelijk is de bepaling, die omtrent het oosten is getroffen. Dat de vernietiging van de verdragen van Brest-Litowsk en Boecharrest wordt geëischt, was natuurlijk te verwachten en is trouwens slechts een bevestiging van den reeds ontstanen toestand. Niemand, ook in Duitschland niet, maakte zich omtrent deze verdragen nog eenig illusie. Maar aan den eisch, dat in het oosten alle Deutsche troepen moeten worden teruggetrokken binnen de grenzen van 1 Augustus 1914, wordt toegevoegd dat voor deze terugtrekking der troepen geen termijn wordt gesteld. Uit de nadere mededeelingen omtrent het wapenstilstandsverdrag blijkt dat men het terugtrekken der Deutsche troepen niet eerder verlangt, dan dit met het oog op de binnenlandsche rust en veiligheid van de thans bezette gebieden in het Oosten mogelijk is. Men wil de Russische randstaten niet uitleveren aan de gevaren van het bolsjewisme en wil dus hier nog wel gebruik maken van de diensten der Deutsche troepen. Of echter de Entente in haar strijd tegen het Russische bolsjewisme op den steun van Deutsche zijde zal

60

kunnen rekenen, zal met het oog op de ontwikkeling van de toestanden in Duitschland zelf, op zijn minst twijfelachtig mogen worden genoemd. Het is trouwens de groote
65 vraag of de Duitsche bezettingstroepen in het Oosten, zullen ontkomen aan de ontbindende invloeden, die de loop der gebeurtenissen in het binnenland ook op hen zullen oefenen.

Twee punten in de voorwaarden zullen ongetwijfeld in Duitschland – uit een enkel telegram blijkt dat trouwens alreeds – diepe verbittering wekken. In de eerste plaats
70 de eisch van de uitlevering der burgergevangenen zonder onderscheid, in de tweede plaats de bepaling dat de blokkade voortduurt. Ook in de wapenstilstandsvoorwaarden aan Oostenrijk-Hongarije komen deze bepalingen voor en na het bekend worden van deze
schreef de "Frankf. Ztg.": "Tot de militaire eischen is ook de "onmidde[1]lijke terugzending zonder wederkeerigheid" van alle krijgsgevangenen en geïnterneerde
75 onderdanen der geallieerden te rekenen. De geallieerden wenschen den geslagen vijand zoo spoedig mogelijk de kostbare arbeidskrachten te onttrekken en deze aan den anderen kant voor zich zelf te behouden. Dat is echter het afschuwelijke, dat daarmede een mensch van vleesch en bloed – millioenen van menschen – met een
waardeloos geworden stuk artillerie gelijk wordt gesteld en volgens het goedgevoelen
80 van een militair deskundige worden verschacherd. Deze wapenstilstand is het einde van den oorlog met Oostenrijk-Hongarije (met Duitschland kunnen we nu in dit geval zeggen. Red. H.); slechte een dwaas kan dat betwisten. Hoogste plicht van alle volken is het echter, in dezelfde minuut, waarin de strijd beëindigd is, alles te doen, om de ongelukkige menschen, die het lot in handen van den vijand wierp tot de vrijheid
85 en een menschwaardig bestaan terug te brengen. Intusschen: de geallieerden weigeren de wederkeerigheid en president Wilson laat dat geschieden. De macht triomfeert over het primitieve gevoel der menschelijkheid. Maar nog meer: Bepaald wordt "de handhaving van de blokkade". M. a. w. De uithongering van het overwonnen rijk, zal nu hoewel de strijd beslist is, voortduren. De vuist der geallieerden blijft aan de keel
90 van den vijand! Een heerlijk teeken van den verheven zin der overwinnaars!" Aldus schreef de "Frankf. Ztg." over de voorwaarden aan Oostenrijk-Hongarije. En man kan er zeker van zijn dat in Duitschland, nu dezelfde voorwaarden ook aan dit land zijn opgelegd, de verontwaardiging van het Frankfortsche blad algemeen zal worden
gedeeld. De bedoeling der geallieerden is natuurlijk duidelijk, en wat het
95 voortzetten der blokkade betreft ook wel verklaarbaar, zelfs nu van een hervatting van den strijd geen sprake kan zijn. Zij hebben aldus een middel tot pressie om de vredesonderhandelingen te bespoedigen en elke neiging om nog door het opwerpen van bezwaren en tegenwerpingen een verzachting van de te stellen vredesvoorwaarden te verkrijgen, te onderdrukken. Het spel is door de aanvaarding van deze voorwaarden van
100 den wapenstilstand voor Duitschland dus voorgoed uit zooals het voor zijn bondgenooten reeds was geëindigd. Er is nog wel aanvankelijk in Duitschland gesproken van een uiterst verzet tegen vijandelijke eischen, die gericht zouden zijn op een onvoorwaardelijke overgave van Duitschland, de loop der gebeurtenissen in het binnenland echter heeft getoond, dat zij die zoo spraken slechts een minderheid
105 vertegenwoordigden en dat de overgrote meerderheid van het Duitsche volk – zooals indertijd het Russische – niets anders verlangde dan den vrede – vrede tot elken prijs. En wellicht is het ongeëvenaarde snelle en gladde verloop van de revolutie ook wel in hoofdzaak het gevolg hiervan, dat men door het welslagen van deze revolutie de zekerheid zou krijgen, dat zij die nog zouden willen pogen den strijd voort te zetten
110 voor goed van alle macht zouden worden beroofd.

De nieuwe Deutsche regeering aanvaardt wel een zware taak – nu haar eerste werk moet zijn de onderteekening van deze voorwaarden. Want terwijl ze aan den eenen kant wordt bedreigd door de uiterste linksche partijen, die niet de pogingen zullen laten rusten – al werkt men dan ook nog voorloopig samen – om de macht geheel en al in handen te
115 krijgen en die daarbij op den propagandistisch en steun van de Russische bolsjewiki-regeering kunnen rekenen, die reeds in een draadloos telegram tegen de "Scheidemannen" partij heeft gekozen, aan den anderen kant zal zij te kampen hebben tegen den invloed van de velen, die met verbittering en wanhoop in het hart de aanvaarding zullen vernemen van de voorwaarden, die Duitschland tot volkomen onmacht
120 veroordeelen. De toekomst zal leeren, welke invloeden het sterkst zullen zijn, zal keren of de nieuwe regeering krachtig genoeg zal zijn het hoofd te bieden aan de gevaren, die haar bedreigen, krachtig genoeg om in dit zware uur van nederlaag tegen den buitenlandschen vijand de rust en orde te handhaven, welke alleen het Deutsche volk in staat zullen stellen, den geweldigen slag te boven te komen, dien de vijand
125 het heeft toegebracht.

De revolutie in Duitschland.

Te Berlijn.

130 BERLIJN, 8 Nov. (Eigen ber.) Met één slag heeft zich het uiterlijke beeld van
Berlijn, sedert het van hedenmorgen af in de macht van een arbeiders en soldatenraad
staat, geheel veranderd. In de hoofdstraten rijden vrachtauto's, overvol met soldaten
en burgers, langzaam tusschen de talrijke nieuwsgierigen door, die, nog niet
begrijpend, het nieuwe tooneel aanschouwen. De soldaten hebben roode vaandels in de
135 hand, joelen en brullen hoerah, roepen "leve de republiek", zingen de Marseillaise.
In gesloten rijen bewegen zij zich door de medezingend bij hen aan. Politie is niet
te zien en soldaten trachten op het Potsdamerplein de orde en het verkeer te
handhaven, voor zoover wagens en trams althans rijden kunnen. Groepen soldaten hebben
geweren en munitie bij zich, ik zag zelfs een paar soldaten met handgranaten. Voor
140 zoover ik hoorde is tot nu toe niets ernstigs gebeurd. Alle soldaten werden gedwongen
de zwart, wit roode kokardes van de mutsen te nemen en de schouderpassanten af te
snijden. De nieuwsgierige menigte concentreert zich in Unter den Linden en bij het
Slot. Voortdurend juichen de op volle vrachtauto's passeerende soldaten elkaar toe.
Uit het publiek komen minder teekenen van geestdrift, toch kan men wel zeggen, dat de
145 stemming verbeterd is, naar de omstandigheden zelfs rustig ("ruehrig" staat in het
telegram, wij meenen dit rustig te moeten lezen). In het bijzonder gedroeg men zich
rustig bij het Slot waar het publiek op de groote hekken had postgevat. Uit het
hoofdvenster van het slot hangt een rood doekje. Van het paleis van den kroonprins en
enkele ministerieele departementen wappert een roode vlag. De soldaten- en
150 arbeidersraad heeft de rijksbank, het hoofdtelegraafkantoor, het Hoofdcommissariaat
van Politie (Polizeipraesidium) en 't Raadhuis bezet. De politie werd ontwapend.
Burgers loopen in massa gewapend met politiekarabijnen en met legergeweren met de
soldaten mede, zoodat optochten van duizenden en nog eens duizenden ontstaan. Aan het
hoofd van zulk een optocht zag ik Ledebour en Liebknecht in een wagen.

155 BERLIJN, 8 Nov. (Eigen bericht.) (Vertraagd.) In de zitting der soc.-dem. fractie van
heden, waaraan ook de afgevaardigden en vertegenwoordigers der groot-bedrijven
deelnamen, heerschte overeenstemming over het feit, dat men niet langer kon wachten.
De arbeiderschap drong aan op een oplossing, die grondig, rustig en zonder
bloedvergieten moest plaatsgrijpen. Van verschillende kanten werd de wensch
160 uitgesproken naar een vergelijk met de onafhankelijken. Een gemeenschappelijke
commissie moest worden gevormd. De vertegenwoordigers der bedrijven deelden mede, dat
in enkele fabrieken het werk reeds was neergelegd. Met algemeene stemmen werd daarop
besloten, dat al de sociaal-democraten uit de regeering zouden treden. Ebert, Braun,
Wels en Eugen Ernst werden aangewezen om met 12 vertrouwensmannen der fabrieken een
165 kleine commissie te vormen, die in overleg moet treden met een eventueel van andere
zijde te vormen arbeiders- en soldatenraad. Onmiddellijk daarna kwam de groote
commissie der vertrouwensmannen der partij en der bedrijven bijeen en besloot tot de
algemeene werkstaking. De soc.-dem. partij heeft met de fabrieksvertrouwensmannen een
kleine commissie gevormd, die met de regeering moet onderhandelen aangaande de
170 overneming der zaken. Tot die commissie behooren: Ebert, Scheidemann, Braun, Wuschick
en Hölder, met de onafhankelijken was geen vergelijk mogelijk, omdat zij niet in
staat waren een bepaald standpunt in te nemen. Nadat de jagerbataljons zich reeds des
morgens ter beschikking van de beweging hadden gesteld, sprak des middags de
Rijksdagafgevaardigde Wels in de kazerne de gardejagers en het Alexander-regiment-
175 toe: De regimenten besloten tot de republiek over te gaan, en de verzamelde manschap-
[toen liep de tekst uit de hand! en wordt hier afgemaakt] pen brachten een hoera uit
op den vrijen Duitschen volksstaat. De matrozen te Wilhelmshaven zenden een delegatie
per luchtschip naar Berlijn. Het vliegveld te Johannistahl is door de arbeiders
180 bezet, opdat het luchtschip zonder moeite kan landen. 3000 matrozen uit Kiel zijn
afgemarcheerd. Daar de rails gedeeltelijk zijn opgebroken, zullen zij eerst tegen 3
uur te Berlijn aankomen. Een soc.-dem afgevaardigde is hen tegemoet gereden, om zich
aan hun hoofd te stellen. Om 5 uur heeft een groote vergadering der marinevliegers en
matrozen plaats bij Aschinger aan het station in de Friedrichstrasse. Ook daar zal
185 een soc.-dem. Rijksdagafgevaardigde spreken.

BERLIJN, 8 Nov. (Eigen bericht.) (Vertraagd.) De "Vossische Ztg." schrijft: De
Berlijnsche arbeiders- en soldatenraad bestaat uit een commissie der onafhankelijken,
die gisteren reeds gekozen was, en uit een comité dat hedenmorgen vroeg door de soc.-
dem. partij van Duitschland is gekozen. Deze beide commissies hebben zich vereenigd
190 en vormen den arbeiders- en soldatenraad. Over de algemeene werkstaking vergadert nog
de desbetreffende commissie. De besprekingen duren nog voort, over de vraag of de
voedingsinstellingen, de verkeersinrichtingen, de verlichtingsdienst en de

195 drukkerijen in een eventueele algemeene staking willen worden betrokken. Naar wij vernemen blijven den onafhankelijken soc.-dem. in de nieuwe regeering drie zetels ter beschikking. Als vertegenwoordigers der niet-socialistische partijen zullen de afgevaardigden Erzberger (centrum), Gotheim (vrijz. volkspartij) en Richhofen (nat.-lib.) in de regeering zitting nemen.

200 BERLIJN, 9 Nov. (V. D.) Over de gebeurtenissen van 9 November te Berlijn publiceert het officieuze telegraaf-agentschap onder controle van den Arbeiders- en Soldaten-Raad het volgende: Hedenmorgen 9 uur gingen de groote industrieele bedrijven in algemeene staking. In optochten, waarin roode vanen werden medege dragen en die voorafgegaan werden door gewapende soldaten van alle wapens trokken zij vanuit alle 205 de voorsteden naar de binnenstad. De eerste stoet kwam van Acker- en Brunnenstrasse naar de binnenstad. In het begin werd van soldaten en officieren geeischt de kokardes en epauletten te verwijderen, doch voor het grootste gedeelte geschiedde dit vrijwillig. Een algemeene verbroedering van matrozen, soldaten en arbeiders vond plaats. Men drong de kazernes binnen en vond ook hier een geestdriftige ontvangst. De militaire bezettingen der fabrieken hadden met de arbeiders gemeenschappelijk de fabrieken 210 verlaten en maakten met hen gemeene zaak. Voor zoover tot dusver bekend is, kwam het slechts bij de bezetting van de z.g. "Maikäferkaserne" (gardeofficieren) tot een botsing tusschen de volksmassa en de gewapende macht. Doch ook hier waren het slechts twee officieren die schoten. Drie dooden en een gewonde zijn te betreuren. De inbezitneming van de meeste openbare gebouwen geschiedde zonder moeilijkheden, nadat 215 het duidelijk was dat de militairen tot het volk waren overgegaan. Een optocht van stakers der draadlooze telegraafmaatschappij kwam om half twee van het Rijksdaggebouw. Een afdeeling jagers bezette de trappen, waarvoor de menigte zich verzamelde. Afgevaardigde Scheidemann hield een rede: "De keizer en de kroonprins zijn afgetreden. De dynastie is ten val gebracht. Een heerlijke overwinning van het 220 Duitsche volk. Ebert is belast met de vorming van een nieuwe regeering onder deelneming van alle richtingen der socialistische partij. Orders van de regeering zijn slechts geldig wanneer ze door Ebert onderteekend zijn. Orders van den minister van oorlog moeten door een socialistisch gedelegeerde gecontrasigneerd zijn. Scheidemann richtte tot allen een oproep rust en orde te bewaren en incidenten te 225 vermijden. Staande op een vrachtauto spraken afgevaardigde Vogtserr en eenige soldaten. Een gedelegeerde van het officierscorps van een garnizoensbataljon deelde mede dat de officieren aan de zijde van het volk staan. Stormachtig gejuich begeleidde alle redevoeringen.

230 BERLIJN, 9 Nov. (V. D.) Een extraeditie van de "Vorwärts" publiceert den volgende oproep tot algemeene staking: "De arbeiders- en soldatenraad van Berlijn heeft besloten tot algemeene staking. Alle bedrijven worden stilgelegd. De levensmiddelenverzorging der bevolking zal intact blijven. Een groot deel van het garnizoen heeft zich in gesloten gelederen met machinegeweren en artillerie ter 235 beschikking van den Arbeiders- en Soldaten-Raad gesteld. De beweging wordt geleid door de Deutsche Sociaal-Democratische Partij en de Onafhankelijke Sociaal-Democratische Partij. De Arbeiders- en Soldatenraad zorgt voor handhaving van rust en orde. Leve de socialistische republiek. De Arbeiders- en Soldatenraad.

240 BERLIJN, 9 Nov. (V. D.) Het grootste deel van het Berlijnsche garnizoen en andere te Berlijn liggende troepen zijn zonder meer naar de nieuwe regeering overgegaan. De gedelegeerden verklaarden aan het socialistisch partijbestuur, dat ze niet op het volk zullen schieten, doch in overeenstemming met de volksregeering de handhaving der 245 orde waarborgden. Hierop werden de bureaus en officieele gebouwen door de wachten, die zich daar bevonden, ontruimd. De zaken der rijkskanselarij werden door afgevaardigde Ebert overgenomen. Van de toekomstige regeering zullen vermoedelijk behalve vertegenwoordigers der meerderheidssocialisten ook onafhankelijke socialisten deel uitmaken.

250 BERLIJN, 9 Nov. (Eigen ber.) De arbeid is niet neergelegd bij de gas-, waterleiding- en electriciteitsbedrijven en bij de electriche tram. Terwijl ik dit aan het hoofdtelegraafkantoor schrijf, hoor ik in de nabijheid, bij het Slot levendig infanterievuur. Augsburg, Neurenberg, Würzburg, Regensburg, hebben zich na München, aangesloten bij het nieuwe régime, door arbeiders- en soldatenraden te vormen.

255 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) Bericht van den arbeiders- en soldatenraad. Te een uur werd de cellulaire gevangenis in Moabit door gewapende arbeiders en soldaten bestormd. De soc. afgevaardigde Büchner hield voor de gevangenis een rede, waarin hij de menigte

260 tot rust en orde aanmaande. Hij verklaarde, dat slechte zij zouden worden bevrijd,
die als offers van den oorlog of wegens hun politieke overtuiging in hechtenis zich
bevonden. Na onderzoek der acten werd het grootste deel der gevangenen, o. w.
kapitein v. Bärfelde, bevrijd. Een uur 's nachts. De afgevaardigde Haase deelt zoo
juist mede, dat de garnizoenen van Döberitz en Potsdam in onze (van den arbeiders- en
soldatenraad) handen zijn. Het Hollandsche Nieuwsbureau meldt uit Frankfort: De
265 vorming van de nieuwe regeering te Berlijn: Ebert, Scheidemann, Landsberg, heeft zich
in alle kalmte, rust en orde voltrokken. De regeering publiceert een oproep, waarin
gezegd wordt, dat de regeering zich zal organiseeren voor de verkiezing eener
constitueerende nationale vergadering. Aan deze verkiezing zullen alle burgers die
ouder zijn dan 20 jaren, van beiderlei sekse, met volkomen gelijke rechten,
270 deelnemen. Wanneer dit zal zijn geschied, zal de regeering haar machtsbevoegdheid in
handen der nieuwe volksvertegenwoordiging teruggeven.

Na het afdanken van den keizer hield Scheidemann voor het Rijksdaggebouw een
toespraak, waarin hij het uitroepen der republiek bekend maakte: De Hohenzollerns
zijn terzijde gesteld. De republiek is opgericht. Aan den opperbevelhebber in de
275 Marken is een afgevaardigde van den soldatenraad toegevoegd. Alle militaire besluiten
moeten door Ebert worden ondertekend. Den minister van oorlog, Scheuch, is de
sociaaldemocratische afgevaardigde Goehre toegevoegd. In het koninklijk paleis, en
wel in dezelfde kamer waarin bij het begin van den oorlog de keizer een toespraak
hield, sprak Liebknecht tot de menigte over de Internationale. Het Berlijnsche
280 garnizoen heeft zich zonder tegenstand te bieden aangesloten, en velen wierpen hun
geweren in de Spree. De onderhandelingen tusschen de meerderheidssocialisten en de
onafhankelijken duren voort. Over het resultaat is nog niets bekend. Even onbloedig
en kalm als te Berlijn, en in vele andere steden van Duitschland, met inbegrip van
het industriegebied, is de omwenteling geschied in Beieren en Hessen. Ee Beiersche
285 koninklijke familie heeft zich naar Wildenharth begeven. De overige leden van de
Wittelsbachers bevinden zich nog te München. De groothertog van Baden heeft den
Landdag voor verstrekkende hervormingen tegen 15 November bijeengeroepen. De
groothertog van Hessen heeft nog niet formeel afstand gedaan, doch dit is nog slechts
een quaestie van uren, want de sociaal-democraten en de arbeiders- en soldatenraden
290 verlangen de republiek. Opmerkelijk, en een symptoom voor het kalm verloop der zaken
is dat de officieren, zoowel in Pruisen als ook in Beieren, Württemberg en Hessen
zich in dienst der zaak gesteld hebben, en ijverig medewerken aan de handhaving der
orde. Hoe het zal gaan in Saksen en de kleinere bondsstaten is nog niet bekend.
Karakteristiek is het, dat te Berlijn een telegram van den staatsraad te Weenen is
295 aangekomen, waarin deze de hoop uitspreekt, dat aan de verkiezingen voor de
constitueerende nationale vergadering ook het Duitsche volk van Oostenrijk zal mogen
deelnemen.

300 BERLIJN, 9 November. (W. B.) Hedenavond om acht uur reed een hospitaalauto komend van
de Breitestrasse naar het slotplein. Nadat de auto in het slotplein verdwenen was
viel plotseling een schot en men zag rosse rookwolken aan den ingang van den
Marstallgebouwen opstijgen. Terwijl men er nog in het onzekere over was of het schot
uit de Marstall kwam of door een soldaat van den arbeidersraad was gelost, viel een
tweede schot van de Marstall. Alsof dit het sein tot een beraamde schieteterij was kwam
305 het volgende oogenblik uit de kelder de eerste en tweede verdieping van het
Marstallgebouw een hevig machinegeweervuur. Een paniek greep de groote, vele
duizenden tellende menigte aan, die naar alle zijden vluchtte. Tusschen de mannen van
den soldatenraad en de verscholen bezetting in het Marstallgebouw ontwikkelde zich
een tien minuten lang durend vuurgevecht. Nadat de manschappen van den soldatenraad
310 die zich achter de Begasfontein hadden opgesteld, hun munitie verschoten hadden,
trokken zij zich terug en wachtten versterking af. Toen deze na een half uur aankwam,
werd een aanval tegen de Marstall op touw gezet, die op het oogenblik nog voortduurt.
(Het Marstall-gebouw (= Mar van het oud-Duitsch Marsh = paard, Hollandsch merrie) was
feitelijk bij elk oud slot het stalgebouw. Wij zouden het kunnen vertalen met
315 slotstalgebouw. In zich bij het keizerlijk paleis, het slot. De monumentale fontein
van den beeldhouwer Begas bevindt zich op het plein terzijde van het paleis. De
Marstall is aan de andere zijde van het slotplein als het Slot en grenst aan de
Spree.)

320 BERLIJN. 10 Nov. (W. B.) De heden samengestelde soldatenraad nam de binnenlandsche
militaire leiding op zich; zijn bevelen moeten onvoorwaardelijk worden gehoorzaamd.
Hij gaf het volgende manifest uit: "Kameraden! Wij hebben gemeenschappelijk in het
veld gestaan en gebloed; gemeenschappelijk zullen wij Duitschland een gelukkige
toekomst tegemoet voeren. Weest onvoorwaardelijk trouw jegens ons volk en zijn taak.

325 Wij arbeiden hand in hand met de arbeiders en hun regeering. Gij zult binnen kort
geregelde bevelen ontvangen. De Soldatenraad."

330 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) Na vier uur ontstond door een misverstand op het slotplein
een vuurgevecht, dat van beide zijden bij het afzenden van dit bericht voortduurt.

Rijkskanselier Ebert.

335 BERLIJN, 8 Nov. (Vertraagd telegram van onzen bijzonderen correspondent.) Het
Berliner Tageblatt schrijft: De door den vertrekkenden prins Max van Baden tot zijn
opvolger in het ambt van rijkskanselier voorgedragen Friedrich Ebert is pas sinds het
jaar 1912 in den Rijksdag gekozen door het kiesdistrict Elberfeld-Barmen. Ebert is
340 uit kleine omgeving voortgekomen, zijn vader was meester-kleermaker in Heidelberg.
Hier werd Ebert den 4den Februari 1871 geboren. Hij heeft de volksschool in
Heidelberg bezocht en leerde toen het zadelmakersvak. Wat hij in de volksschool niet
kon leeren, heeft hij verkregen door eigen studie en door aansluiting bij de sociaal-
democratische beweging. Reeds in het jaar 1892 werd Ebert redacteur van de sociaal-
democratische Bremer Burgerzeitung en later kwam hij ook in den Bremer gemeenteraad
als sociaal-democratisch vertegenwoordiger. Nadat Ebert in het jaar 1900 in Bremen
"Arbeitersecretär" was geworden, werd hij vijf jaar later gekozen in het bestuur der
345 sociaal-democratische partij. Bovendien was hij voorzitter van het hoofdbestuur der
arbeidersjeugd vereeniging in Duitschland. In den Rijksdag heeft Ebert zich pas in
den laatsten tijd een leidende plaats veroverd. In zijn partij werd hij reeds langen
tijd voor den komenden man gehouden. Ook in de Centrale Commissie van den Rijksdag
blonk hij door zijn energie en temperament uit. Toen de laatste voorzitter, de
centrums-afgevaardigde Fehrenbach werd verkozen tot president van den Rijksdag, viel
350 de keuze van voorzitter van de Centrale Commissie op Ebert. Ook de politieke
tegenstanders verklaren tot zijn eer, dat hij de vergaderingen onpartijdig heeft
geleid.

Toen de nieuwe regeering onder prins Max van Baden werd gevormd, werden eerst de
afgevaardigden Scheidemann, Bauer en David in het kabinet afgevaardigd, terwijl
355 Ebert, die reeds toen sterk in aanmerking kwam, zich terughield. Ebert is in de
laatste vier weken de sterkste steun voor de rijksregeering geweest en heeft haar in
de kritieke oogenblikken met bekwaamheid vertegenwoordigd. Hij had daarbij ook
herhaaldelijk met de onafhankelijke sociaal-democraten een strijd uit te vechten,
maar gold desalniettemin voor een voorstander van een latere aaneensluiting van de
360 beide afwijkende richtingen in de sociaal democratische partij. In hoeverre het hem
gelukt is de eenheid in de partij te herstellen, dat zal zeer spoedig moeten blijken.
Waarschijnlijk is, dat Ebert ook het vertrouwen van de onafhankelijken heeft. Ebert
is een persoonlijkheid die zoo scherp mogelijk de kenmerken van den kleinen man
heeft, met zwart dicht hoofdhaar en kinbaard en snor van dezelfde kleur. Hij heeft
365 veel temperament, dat echter door zelfbeheersching binnen grenzen gehouden wordt.
Zijn klinkende stem, zijn levendigheid en zijn scherp verstand, maken hem tot een
redenaar die een groote uitwerking heeft. Maar daarenboven mag men vertrouwen, dat
Ebert het ambt, dat hij op zich genomen heeft, zal trachten te vervullen met al zijn
meer dan gewone krachten en bekwaamheden. Het zou even voorbarig zijn, den nieuwen
370 man dien de golf der Duitse volksbeweging aan het hoofd der regeering heeft
gedragen, met bedriegelijke verwachtingen te begroeten als hem met overhaast
vertrouwen tegemoet te treden. De Duitse burgerij is door de politieke ontwikkeling
op de tweede rij geplaatst, maar zij zal haar medewerking aan noodzakelijke
hervormingen niet onthouden en naar wij hopen in Ebert een leidenden medewerker
375 gevonden hebben, met wien zij, zonder haar beginselen prijs te geven, een eindweegs
samen kan gaan.

Het Belangrijkste Nieuws.

Buitenland.

380 De wapenstilstand tusschen Duitschland, de Geallieerden en de Ver. Staten is
geteekend, en treedt heden om 11 u. des morgens in werking.
Volgens den gewijzigden tekst der wapenstilstandsvoorwaarden hebben de geallieerden
het beginsel van een internationale wapenstilstandscommissie aanvaard, teneinde de
best mogelijke uitvoering der voorwaarden te verzekeren.
385 De Duitschers geven het bestuur in Polen uit handen.
In Wurtemberg wordt de republiek uitgeroepen.
De Duitse bolsjewiki verzoeken draadloos om terugzending naar Berlijn van den dezer
dagen weggezonden Russischen vertegenwoordiger Joffe en diens staf.
De eisch tot eenzijdige uitwisseling van de krijgsgevangenen wekt in Duitschland
390 hevige verbittering.

De "Lokal Anz." wordt het orgaan van de "Bolsjewistische" Spartaens groep, onder den naam: "Die Rote Fahne"; de "Nordd." het orgaan van de onafh. soc. dem. onder den naam: "Internationale".

Hindenburg stelt zich ter beschikking van de nieuwe regeering.

395 De onafh. soc.-dem. nemen zitting in het ministerie-Ebert.

De revolutionaire beweging in Duitschland breidt zich gestadig uit.

Bosnië sluit zich aan bij Zuid-Slavië.

De Engelschen rukken Odessa binnen.

400 **Binnenland.**

De Duitsche Keizer is Zondagmorgen over de grens gekomen en begeeft zich naar Amerongen. De regeering heeft gedeeltelijke demobilisatie gelast. De revolutionaire en de moderne arbeidersbeweging willen den achturedag. De laatste eischen ook algeheele demobilisatie, algemeen vrouwenkiesrecht en afschaffing der Eerste Kamer.

405

Laatste Berichten.

(Ontvangen na het ter perse gaan van dit nummer.)

Ex-Keizer Wilhelm.

410 Het is waarschijnlijk, dat men, in verband met het verblijf van den ex-Keizer hier te lande, een regeling treffen zal, die tot op zekere hoogte overeenkomst vertoont met de interneringsbepalingen. Voorloopig zal de ex-Keizer te Amerongen vertoeven. Zijn gevolg zal te Arnhem worden geïnterneerd, voor zoo ver het uit militairen bestaat.

415 Het is onjuist, dat de Keizerin, de Kroonprins en Hindenburg mede zouden zijn aangekomen. Op het departement van Buitenlandsche Zaken wordt ontkend, dat men te voren van de komst des Keizers op de hoogte zou zijn geweest: zijn aankomst moet een volkomen verrassing heeten. Eerst Zaterdag schijnt sprake te zijn geweest van de reis, hoewel het plan daartoe reeds vroeger moet zijn genoemd. Het is zeer

420 onwaarschijnlijk, dat de reis van den heer Van Heutsz in eenig verband met de reis van den ex-Keizer staat. Het wordt onwaarschijnlijk geoordeeld, dat de reis van den ex-Keizer als een vlucht moet worden beschouwd. Het feit, dat de Keizerin, de

425 Kroonprins en de mili- [...] bleven, verdient in dit verband de aandacht. Meer zou men moeten denken aan een staatsgreep met negatief karakter. De Keizer zou door zich te verwijderen de mogelijkheid van het vormen van contra-revolutionaire bewegingen

wenschen te belemmeren en de gelegenheid willen geven dat de toestand zich consolideert. Nu mist elke actie regen de revolutie het door de ontwikkeling der dingen aangewezen centrum en concentratiepunt. Het wordt niet waarschijnlijk geacht dat de Geallieerden thans eenig bezwaar zouden opperen tegen het verblijf van den Keizer.

430

Duitsche troepen geïnterneerd.

Gisteren is in het Duitsche kamp te Beverloo (België) opstand uitgebroken.

435 Verscheidene duizenden Duitsche soldaten, die zich in het kamp bevonden, schaarden zich onder de roode vlag. Er vormden zich twee partijen, één bestaande uit aanhangers van den keizer en één uit voorstanders van de republiek. De soldaten, die partij voor den keizer hadden gekozen, werden verslagen en vluchtten heden nacht met hun wapenen en artillerie naar de Nederlandsche grensposten aan de grensposten tusschen Loozen en

Weert, waar zij heden morgen de Nederlandsche grens overschreden en ontwapend werden.

440 **De Duitsche import.**

x De Duitsche import in Nederland zoowel die van kolen als van ijzer, kali enz. staat volkomen stil.

Een oproep der nieuwe regeering.

445 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) De regeering publiceert een manifest, waarin o.a. wordt gezegd: Volksgenooten! De dag van heden voltooide de bevrijding des volks. De soc.-dem. partij heeft de regeering op zich genomen en aan de onafhankelijke soc.-dem. partij deelneming aan de regeering op den grondslag van volkomen gelijkberechtigdheid aangeboden. De nieuwe regeering zal zich voor de verkiezingen tot een constitueerende

450 nationale vergadering organiseeren en daarna haar bevoegdheden in handen van de nieuwe volksvertegenwoordiging terugleggen. (get.) Ebert, Scheidemann, Landsberg.

Straatgevechten te Berlijn.

455 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) Hedenmiddag ontstond door een misverstand op het slotplein een schietpartij die nog voortduurt.

De minister van oorlog en de nieuwe regeering.

460 BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) Officieel. Naar wij vernemen heeft de minister van oorlog zich ter beschikking gesteld van de nieuwe regeering om de verdere voeding van het leger en de oplossing van de demobilisatie-quaestie te waarborgen.

De Berlijnsche A.- en S.-raad in den Rijksdag.

465 BERLIJN, ongedateerd. (W. B.) De eerste zitting van den arbeiders- en soldatenraad werd des avonds half tien (waarschijnlijk Zaterdagavond, Red. *Hbld.*) in de groote zittingzaal van den Rijksdag geopend. De voorzitter Barth begroette den zegenvierenden opstand van het Berlijner proletariaat, bracht hulde aan het optreden van het Berlijnsche garnizoen, dat zich aan de zijde des volks gesteld en daardoor een zoo goed als onbloedige overwinning der revolutie heeft tot stand gebracht. De vergadering was geestdriftig gestemd.

De Beiersche koninklijke familie.

470 MÜNCHEN, 10 Nov. (W. B.) Donderdagmiddag keerde de koning met zijn dochters van een wandeling in de stad terug, toen een op tocht van betoogers zijn paleis naderde. De soldaten, die daar de wacht hielden, sloten zich aan bij de arbeiders en soldaten. 475 Tot middernacht bleef het in de buurt zeer druk. De A.- en S.-raad zette de omgeving af. Onder de menigte liep het gerucht, dat zich een delegatie van dien raad in het paleis bevond. In den nacht van Donderdag op Vrijdag verliet de koning met zijn dochters en zijn zoon prins Rupprecht de residentie per automobiel, zonder dat het doel van den tocht bekend werd. Donderdag en Vrijdag bleef het geheele paleis in het donker, alsook het Wittelsbacher paleis. De A.- en S.-raad heeft de wacht voor het 480 paleis doen betrekken. Volgens Latere berichten heeft de koning zich met de koningin, die zwaar ziek is, in den nacht van Donderdag op Vrijdag naar het slot Wildenwarth begeven, om de koningin de opwinding der laatste dagen te besparen.

De oorlogschepen te Brunsbüttel.

485 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) De "Nordische Courier" meldt uit Brunsbüttel: Bij de beweging te Kiel hebben zich de matrozen der hier liggende "grosskampfschiffe" "Posen", "Ostfriesland", "Nassau" en "Oldenburg" aangesloten. Gisteren warden in 490 verschillende lokalen vergaderingen gehouden, op welke besloten werd de orde te bewaren en niet te plunderen. Overigens werden dezelfde eischen gesteld als te Kiel. Na afloop der vergaderingen, tegoen één uur 's nachts, bezetten de matrozen het "flak"-station Ostmoor en trokken daarop naar de sluizen en de militaire 495 inrichtingen, die zij na een kort gevecht vermeesterden. Onlusten hadden nergens plaats. Morgen verwacht men een delegatie van den soldatenraad te Kiel.

In Wurtemberg de republiek uitgeroepen.

500 STUTTGART, ongedateerd. (W. B.) Hedenavond (vermoedelijk Zaterdag. Red. *Hbl.*) heeft zich in het gebouw van den Landdag een voorloopige regeering gevormd. Zij heeft het volgende manifest uitgevaardigd. Aan het Wurtembergsche volk. Een geweldige maar 505 gelukkig onbloedige revolutie heeft heden plaats gehad. De republiek is uitgeroepen, er breek een nieuw tijdperk aan van democratie en vrijheid. Het oude gezag treedt af, het volk, dat de revolutie heeft bewerkt, neemt de politieke macht op zich. Het wordt in de eerste plaats vertegenwoordigd door de arbeiderscommissie, benoemd uit de vrije vakvereeningen, de soc.-dem. partij, de onafhankelijke soc.-dem. partij en den A.- en S.-raad. Generaal von Ebbinghaus heeft zich met zijn officierscorps ter 510 beschikking van deze commissie gesteld voor het nemen der noodige maatregelen ter handhaving der openbare veiligheid. Genoemde corporaties zullen aan bekwame lieden de voortzetting der bestuursaangelegenheden opdragen, zonder te letten op hun politieke of godsdienstige gezindheid. De regeering is voorloopig en acht het haar eersten 515 plicht om een constitueerende vergadering op grond der in ons prekend gemaakte kiesrechtischen voor bereiden. De regeering zal een uitgebreide amnestie verleenen. Zij noodigt de bevolking uit, haar te steunen bij het handhaven der orde en den arbeid te hervatten. Tegen hen, die zich, zonder daartoe geroepen te zijn, van openbare ambten meester maken, zal met kracht worden opgetreden. Gerechtigd tot 520 officieele handelingen zijn de met officieele volmachten voorziene uitvoerende lichamen. Er zijn maatregelen genomen ter bescherming van leven en eigendom. De soldaten gehoorzamen aan den door hen gekozen soldatenraad. Van de ambtenaren, in het bijzonder van het personeel der verkeersmiddelen, verwachten wij, dat het zijn plicht doen. Het recht van vrije vereeniging en vergadering is voor alle burgers en militairen gewaarborgd. Er worden uitgebreide sociale hervormingen voorbereid. De bevolking der overige gemeenten des lands noodigen wij uit, het voorbeeld te volgen van Stuttgarter bevolking en de economische

525 en andere betrekkingen met de hoofdstad niet te belemmeren. Wij zullen het als onze
bijzondere plicht beschouwen, op te komen voor de belangen der gansche bevolking des
lands. Wij zenden een broederlijken groet aan de arbeiders en soldaten in alle landen
en noodigen hen uit te handelen in solidariteit met het revolutionaire Deutsche volk,
om mede te werken tot de komst van een spoedigen, duurzamen, rechtvaardigen vrede.
Stuttgart. De voorloopige regeering: voorzitters: Bloss en Crispian; buitenl. zaken:
530 Bloss; binnenl. zaken: Crispian; arbeid: Lindemann; financiën: Talheimer; "kultur":
Heymann; justitie: Mattutat; oorlog: Schreiner. Daaronder staat de volgende
verklaring: Ik heb mij bereid verklaard, in overleg met den soldatenraad, mede te
helpen aan het handhaven der militaire orde te Stuttgart. Gen. von Ebbinghaus.

Uitbreiding der revolutie.

535 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) In het westen des rijks hebben zich overal arbeiders- en
soldatenraden gevormd. De beweging plant zich voort. Ieder uur komen nieuwe berichten
uit het oosten aan. Te Posen en Bromberg neemt de beweging een kalm verloop. De A.-
en S.-raden streven overal naar het handhaven van het spoorwegverkeer en de
verzekering der voedselvoorziening, hetgeen hun volkomen gelukt. In eenige steden als
540 Bielefeld en Keulen werden militaire gevangenen bevrijd. Te Darmstadt en Hessen is de
Deutsche republiek uitgeroepen. In het Oldenburgsche hebben in de garnizoenssteden en
de Weser-havens de soldatenraden de macht in handen.

Te Keulen.

545 KEULEN, 9 Nov. (V. D.) Hier is het tot nu toe rustig, maar er schijnt toch spanning
in de lucht te zitten. Nu en dan worden schoten gehoord. Gisteren hield een
opgewonden menigte een demonstratie voor het gebouw van de "Köln. Volksztg."

In Baden.

550 KARLSRUHE, 10 Nov. (W. B.) Onder voorzitterschap van den soc.-dem. Geisz werd een
nieuwe regeering gevormd, waarvan leden der beide soc.-dem. partijen, nat.-liberalen,
vrijzinnigen en centrums-leden deel uitmaken. Tot minister van buitenl. zaken zal een
nat.-lib. worden benoemd, de onafhankelijken bezetten de departementen van oorlog en
555 sociale aangelegenheden, de soc.-democraten justitie, verkeerswezen en onderwijs, het
centrum financiën en levensmiddelenvoorziening, terwijl de vrijzinnige afgevaardigde
dr. Haas minister van binnenl. zaken wordt. Op verlangen van de onafhankelijken werd
dit ministerie niet benoemd door den groothertog. Deze verklaarde, dat de nieuwe
regeering wel is waar niet langs grondwettigen weg tot stand is gekomen, maar dat hij
zich onder de gegeven omstandigheden niet daartegen zou verzetten.

560 MANNHEIM, 10 Nov. (W. B.) De A.-en S.-raad besloot hedenmorgen de sociale republiek
uit te roepen.

Te Königsberg.

565 KONIGSBEBG, 10 Nov. (W. B.) In den afgeloopen nacht kwam hier de uitvoerende macht in
handen van den voorloopigen soldatenraad. Het plaatsvervangende General-kommando, het
gouvernement-gebouw en de overige militaire bureelen werden bezet, evenals het
hoofdbureau van politie, het station en het telegraafkantoor. De plaatsvervangende
570 commandeerende generaal en de gouverneur zijn afgetreden, evenals de
opperburgermeester Körte. Het burgerlijke bestuur en de politie blijven aan het werk.
In den namiddag zal de keuze van een definitieven soldatenraad plaats hebben, op wien
de uitvoerende macht zal overgaan. De soldaten, die zich in militair arrest bevonden,
werden in vrijheid gesteld met uitzondering van hen, die zware misdaden hadden
575 gepleegd. De stad is rustig; soldaten en burgers werden vermaand tot de strengste
orde en discipline en tot het ontzien van particulieren eigendom. Uit Heilsberg wordt
gemeld, dat vijfduizend Russische gevangenen aldaar, die wilden ontsnappen, de
belofte ontvingen, dat met hun transport Maandagmorgen zou worden begonnen.

Te Danzig.

580 DANZIG, 10 Nov. (W. B.) De openbare macht is aan den arbeiders- en soldatenraad
gekomen, waarvan de leiders behooren tot de beide sociaal-democratische partijen. Het
garnizoen stelde zich ter beschikking van den Arbeiders- en Soldatenraad. De
magistraten van Danzig en die van de provincie werken voor het meerendeels reeds
585 onder zijn leiding. In een door 15.000 menschen bezochte volksvergadering was men
voor directe bijeenroeping van een constituerende nationale vergadering en de
oprichting van een Deutsche sociale volksrepubliek. Er is besloten, van af Maandag
een demonstratie-staking van drie dagen te houden. De openbare inrichtingen worden
bewaakt door troepen van den Arbeiders- en Soldatenraad; ongeregelheden kwamen tot

nu toe niet voor.

590

De Russische bolsjeviki tegen de Duitsche sociale-democraten.

Het H. N. meldt uit Moskou, dat aan de arbeiders- en soldatenraden in Duitschland een draadloos telegram is gezonden, luidende: De Russische Sovjetregeering wenscht u van ganscher harte geluk en beweent met u de offers die in den heiligen oorlog om de arbeidersbevrijding gevallen zijn. Helaas zullen het niet de laatste offers zijn. Volgens berichten uit Naven staat nog aan het hoofd der regeering Prins Max van Baden, zijn rijkskanselier zal Ebert worden, die vier jaar lang Wilhelm en de kapitalisten heeft gesteund. Arbeiders, soldaten en matrozen van Duitschland! Zoolang gij een regeering vormt van prinsen, kapitalisten en Scheidemannen, hebt ge de macht niet in handen. De Scheidemannen zullen samen met de Erzbergers u aan de kapitalisten verkoopen. Zij zullen met de Engelsche en Fransche kapitalisten een wapenstilstandverdrag sluiten waardoor gij de wapenen moet neerleggen. Geeft de wapenen niet uit handen. Het komt er op aan om met de wapens in de hand werkelijk overal de macht te veroveren en een soldaten- en arbeidersregeering te vormen met Liebknecht aan het hoofd. Laat u geen constitueerende nationale vergaderingen aanpraten. En weet waarheen u de rijksdag heeft gevoerd. Slechts een regeering van soldaten en arbeiders zal het vertrouwen van soldaten in andere landen opwekken. Zij zal den arbeiders van Engeland en Frankrijk een vrede voorstellen, die eerlijk is en wij zijn overtuigd dat zij ons voorbeeld zullen volgen en met hun kapitalisten zullen afrekenen.

600
605
610

Het Duitsche bolsjewisme.

Een draadloos opgevangen bericht uit Leipzig aan Moskou luidt naar het H. N. meldt als volgt: Groet van vrijheid en vrede aan allen. Berlijn en omgeving zijn in handen van de soldatenraden. Adolf Hoffmann landdagafgevaardigde. Laat Joffe en zijn staf onmiddellijk terugkeeren.

615

Duitsche persstemmen.

BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) De heden verschenen Berlijnsche bladen drukken alle eenstemmig den wensch uit naar handhaving van de orde en de openbare veiligheid. Het "Berliner Tageblatt" schrijft: Ieder, die de gevaren van het oogenblik inziet, zal de regeering van Ebert ten volle ondersteunen, alles wat hij in zijn oproep aan de bevolking zegt, is waar en verstandig. De Nationale Vergadering zal vrij en als soeverein besluiten, en Duitschland een republiek zal worden, of welke staatsvorm in de toekomst ons op nieuwe wegen zal leiden. De "Vorwärts" schrijft: de oude sociaal-democratische partij gevoelt zich één in het streven naar eenheid. De arbeidersklasse streeft geen zelfzuchtige doeleinden na, maar is geheel doordrongen van de gedachte, dat het reddingswerk uit den afgrond, waarin het door ons overwonnen imperialisme ons heeft gestort, slechts kan worden uitgevoerd door een eensgezinde arbeidersklasse. De broederband is open – slaat toe. De "Deutsche Tageszeitung" zegt: Naar den huidigen toestand is het noodig, zoo spoedig mogelijk de verkiezingen te houden voor de constitueerende Duitsche Nationale Vergadering, die den toekomstigen staatsvorm van het Duitsche volk zal vaststellen. Men moet dit slechts in het oog houden: de regeeringsmacht kan definitief slechts worden uitgeoefend door een regeering, die haar mandaat heeft ontvangen van den meerderheidswil van het Duitsche Volk, die langs ordelijke weg zonder bedenking is vastgesteld. De "Kreuzzeitung" verklaart: Alle elementen van het volk, die willen vasthouden aan den staat en de maatschappelijke orde, moeten aaneengesloten samengaan en zoo mogelijk een chaos verhinderen. De conservatieven moeten het zaad uitstrooien waaruit eenmaal voor de komende gedachten een beter lot zal groeien, dat ons en onze kinderen is beschoren. De "Tägliche Rundschau" merkt op: Het zou onjuist zijn, de heerschappij der arbeiders- en soldatenraden tot nu toe bolsjewistisch te noemen; men heeft het eigendom ontzien, heeft geweld zooveel mogelijk ontweken, en eerlijk zijn best gedaan om de orde en de discipline te handhaven. Wij zullen moeten gehoorzamen aan den oproep van Ebert, aan de andersgezinden, om mede te werken tot maatregelen tegen broederoorlog, hongersnood en anarchie. De "Germania" schrijft: Voor Duitschland geldt nu het parool: of een democratisering, die sympathiek is aan de geallieerden en de neutralen, die het spoedig tenminste een weer dragelijke positie in de rij der staten zal schenken, en het zeker ook brood en materialen zal schenken, of een bolsjewisme, dat het nog meer dan de oorlog van de buitenwereld zal afzonderen, het aan de grootste ellende zal prijsgeven en ongetwijfeld ook een gewapend optreden zal uitlokken.

620
625
630
635
640
645
650

BERLIJN, 11 Nov. (W. B.) De pers in de rijkshoofdstad weerspiegelt duidelijk de

655 omwenteling van gisteren. Alle bladen wijzen erop, daar het W. B. voortaan onder
leiding van den arbeiders- en soldatenraad verschijnt. Het feit, dat tot dusver de
Oppositierichting geringen invloed uitoefende op het courantenleven van de hoofdstad,
660 in de eerste plaats door het ontbreken van een dagblad van de onafh. soc. democraten
is weggenomen door de overneming van twee groote bladen. Thans bezitten alle
richtingen van de soc.-democratie te Berlijn een dagelijks verschijnend orgaan. Naast
de "Vorwärts", het orgaan van de soc.-democratie, zijn nu twee nieuwe strijders
verschenen, de vroegere "Lokal Anz.", het orgaan van de groot-industrieële
kapitalisten, is in handen van de Spartacusgroep (de uiterst linksche,
665 "Bolsjewistische, vleugel) en verschijnt onder den naam: "Die Rote Fahne"; de
"Nordd.", tot dusver het officieuze orgaan van de regeering, is door de onafh. partij
overgenomen, welke haar den fieren naam: "Internationale" heeft gegeven. Als
verantwoordelijk redacteur treedt op Hans Bloch, tot dusverre hoofdredacteur van de
Leipziger "Volkszeitung". In 1861 werd de "Nordd." door Brass, republikein, gesticht;
670 het blad werd eenigen tijd in democratische richting geleid; toen behoorde tot de
redactie o. a. Wilhelm Liebknecht, echter slechts gedurende een korte periode, daar
hij tot het inzicht kwam, dat zijn naam zou worden gebruikt voor slechte doeleinden,
vermeldenswaard is verder, dat Karl Mark op voorstel van Bismarck door den
toenmaligen minister van financiën Miguel werd uitgenoodigd om mede te werken,
675 hetgeen Marx echter weigerde. Thans is dit orgaan, nadat het ruim een halven eeuw de
regeringsmeening verkondigd heeft en als Bismarck's orgaan tot hoofdtaak had de
bestrijding van de arbeidersbeweging en het socialisme, in dienst van die zelfde
beweging gesteld.

Engelsche persstemmen.

680 LONDEN, 11 Nov. (Reuter.) Het aftreden van den keizer heeft in Londen geen
opgewondenheid veroorzaakt, want het verdwijnen van de Hohenzollerns is steeds
beschouwd als een onvermijdelijk gevolg van de overwinning. De "Daily Graphic" zegt:
Wanneer Duitschland zoo zou ontkomen aan de straf voor de misdaden van zijn soldaten,
685 die zijn toegejuicht door zijn burgers, zou er een reactie kunnen komen ten gunste
van het keizerisme. Dat is het gevaar, waartegen de wereld moet waken, en het eenige
middel daartoe is het geheele Deutsche volk te doen lijden voor wat in zijn naam is
gedaan. Naar Reuter uit London seint, heeft het aftreden van den keizer geen
opgewondenheid veroorzaakt, want de verdwijning van de Hohenzollerns is altijd
690 beschouwd als een gebeurtenis, welke onvermijdelijk met de overwinning zou samengaan.
De "Daily Graphic" zegt: indien Duitschland nu gered zou worden van de straf voor de
misdaden door zijn soldaten begaan, en door zijn burgers toegejuicht, dan zou er een
reactie kunnen volgen tengunste van het kaiserisme. Dat is het gevaar waartegen de
wereld op haar hoede moet zijn en de eenige weg daartoe is er op aan te dringen, dat
695 het geheele Deutsche volk zal boeten voor hetgeen in zijn naam geschied is.

Fransche persstemmen.

PARIJS, 10 Nov. (Eigen bericht.) De bladen bepalen zich ertoe de enkele en verwarde
berichten uit Duitschland te vermelden en verklaren, dat men moet afwachten tot de
700 toestand zich scherper teekent, om een oordeel uit te spreken. Nochtans voorzien
reeds enkele bladen, dat het belang van de geallieerden dat er een verantwoordelijk
en solvabel Duitschland is, zou kunnen meebrengen, dat deze gedwongen worden de orde
daar te gaan herstellen. De avondbladen bespreken de proclamatie van prins Max en
vooral diens verklaring ten opzichte van de elementen, die deel zouden willen
705 uitmaken van het Deutsche Rijk. Gauvain schrijft daarover in de "Débats": Wij moeten
noch de Duitschers in Bohème, noch die van Oostenrijk laten begaan; indien het
wapenstilstandsverdrag geen bijzondere bepalingen daaromtrent bevat, moet Foch alle
Duitsche inmenging op het gebied van het vroegere O.-H. verbieden. De Deutsche
regeering mag geen kiezers buiten het Deutsche territoire oproepen. De volken zullen
alleen behoorlijk kunnen worden opgeroepen om zich uit te spreken na de Deutsche
710 capitulatie en tenuivoerlegging van alle voorwaarden van den wapenstilstand. Van
andere zijde vraagt men zich af, of de verandering van de regeering in Duitschland de
volmacht van de parlementairs intact laat.
In de "Intransigeant" betoogt Bailby, dat de afstand van den keizer de financieele
715 verantwoordelijkheid van Duitschland niet opheft. Het Deutsche volk, zelfs herboren
door de constitutioneele republiek, is hetzelfde, dat ons dezen vreeselijken oorlog
heeft opgedrongen. Geheel Duitschland moet betalen; wij moeten ons waarborgen
verschaffen, dat het zijn schuld zal erkennen en tot de laatste mark zal afbetalen.
Den geheelen Zondag beweegt zich een reusachtige menigte over de Parijsche
720 boulevards, maar allen blijven volkomen bedaard, zij het ook, dat er groote
opgewektheid heerscht. De toestand aan het front blijft uitstekend. Men heeft den

indruk, dat de tegenstand van het Duitsche leger steeds slapper wordt en elken dag wordt het aantal krijgsgevangenen en de oorlogsbuit grooter.

Nauen in handen van den arbeiders- en soldatenraad.

725 Volgens een V. D.-bericht is het draadlooze telegraphie-station te Nauen in handen van den arbeiders- on soldatenraad.

Rosa Luxemburg.

730 BRESLAU, 10 Nov. (W. B.) Rosa Luxemburg is Vrijdagmiddag uit de gevangenis te Breslau ontslagen.

De wapenstilstand.

BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) Officieel. Het volgende is een uittreksel uit de wapenstilstandsvoorwaarden:

- 735 1. In kracht treden zes uren na onderteekening.
2. Onmiddellijke ontruiming van België, Frankrijk, Elzas-Lotharingen binnen veertien dagen. Wat aan troepen na dezen tijd overblijft wordt geïnterneerd of wordt krijgsgevangen gemaakt.
740 3. Er moeten worden afgestaan 5000 kanonnen, in de eerste plaats zware, dertigduizend mitrailleurs, 3000 mijnwerpers, 2000 vliegtuigen.
4. Ontruiming van den linker Rijnover, Mainz, Coblenz, Keulen worden door den vijand bezet over een radius van 30 K.M. diepte.
5. Aan den rechteroever van den Rijn instelling van een neutrale zone van 30 tot 40 K.M. diepte; ontruiming in elf dagen.
745 6. Uit het linker Rijnover-gebied mag niets worden weggevoerd; alle fabrieken, spoorwegen enz. moeten intact worden gelaten.
7. Vijfduizend locomotieven, 150,000 waggons, 10.000 auto's moeten worden afgestaan.
8. Onderhoud van de vijandelijke bezettingstroepen door Duitschland.
750 9. In het oosten moeten alle troepen worden teruggebracht binnen de grenzen van 1 Aug. 1914; een termijn is daarvoor niet aangegeven.
10. Afstand doen van de verdragen van Brest-Litowsk en Boecharrest.
11. Onvoorwaardelijke capitulatie van Oost-Afrika.
12. Teruggave van het vermogen van de Belgische bank en van het Russische en Roemeensche goud.
755 13. Terugzending van de krijgsgevangenen zonder wederkeerigheid.
14. Uitlevering van 100 duikbooten, acht lichte kruisers, zes dread-noughts; de overige schepen werden ontwapend en bewaakt.
15. Zekerheid voor een vrije doorvaart door het Kattegat; wegruiming van de mijnevelden en bezetting van alle forten on batterijen van waaruit deze doorvaart
760 zou kunnen werden belemmerd.
16. De blokkade blijft bestaan; Duitsche schepen mogen ook verder in beslag worden genomen.
17. Alle door Duitschland voor de neutralen bepaalde beperkingen van de scheepvaart worden opgeheven.
765 18. De wapenstilstand duurt dertig dagen.

Wijz[ig]ingen van de voorwaarden.

Havas seint een lang telegram, draadloos opgevangen, dat door de Duitsche gevolmachtigden aan het Duitsche opperbevel is gezonden en de volgende wijzigingen van de wapenstilstandsvoorwaarden bevat, waarbij echter paragrafen en alinea's worden genoemd, die niet geheel overeenkomen met die in het uittreksel dat wij reeds publiceerden, en welker aanduiding wij, om verwarring te voorkomen, dus maar weglaten: Om het gevaar te verminderen dat verbonden is aan de instelling van een neutrale zone, zal de desbetreffende alinea (in de wapenstilstandsvoorwaarden) als volgt warden gewijzigd: Een neutrale zone zal worden ingesteld op den rechter Rijnover, tusschen de rivier en een lijn op 10 K.M. afstand daarvan, van de Nederlandsche grens tot aan de Zwitsersche. De ontruiming door den vijand van het Rijnland aan de linker- en rechter-oevers zal zoodanig geregeld worden dat zij zal zijn uitgevoerd binnen een termijn van 16 nieuwe dagen, dus 30 dagen, na de onderteekening van den wapenstilstand. De volgende zinsnede zal hieraan worden toegevoegd: Van de inwoners zal niemand vervolgd worden wegens deelneming aan oorlogsmaatregelen vóór het teekenen van den wapenstilstand. Geen enkele maatregel zal worden genomen of officieele order gegeven, die tengevolge heeft dat de industriele bedrijven (op den linker Rijnover) in waarde dalen, of dat het personeel wordt verminderd. Aan de geassocieerde mogendheden zullen worden uitgeleverd 5000 gemonteerde machines, 150.000 wagons en 5000 vrachtautomobielen in

goeden staat en voorzien van alle reserve- en onderdeelen, binnen een termijn die niet langer dan 30 dagen mag duren.

790 Alle voorraden steenkool en ingrediënten voor het onderhoud van materiaal, wegen, en werken, zullen ter plaatse worden gelaten. Deze voorraden zullen worden onderhouden door Duitschland, wat betreft de verzorging der wegen en verbindingen van het land aan den linker Rijnsoever. Het recht van requisitie zal door de legers der geallieerden en der Ver. Staten worden uitgeoefend in alle bezette gebieden, tegen 795 afrekening met de rechthebbenden. De repatriëering van de Duitsche krijgsgevangenen die in Nederland in Zwitserland geïnterneerd zijn, zal voortgang hebben als tot dusver. De repatriëering van Duitsche krijgsgevangenen zal geregeld worden nadat de vredespreliminairen zijn gesloten. Alle Duitsche troepen die zich op het oogenblik bevinden in gebieden welke voor den oorlog deed uitmaakten van Oostenrijk, Roemenië, en Turkije moeten onmiddellijk binnen de Duitsche grenzen van 1 Augustus 1914 800 terugkeeren. Alle Duitsche troepen die zich op het oogenblik bevinden in gebieden welke voor den oorlog deed uitmaakten van Rusland, moeten eveneens terugkeeren binnen de Duitsche grenzen zooals hier boven aangegeven, zoodra de geallieerden het oogenblik gekomen zullen achten, waarbij rekening wordt gehouden met den binnenlandschen toestand van die gebieden. Onmiddellijke staking door de Duitsche 805 troepen van alle requisities, inbeslagnemingen of dwangmaatregelen in Roemenië en Rusland, voor de verschaffing van hulpmiddelen met bestemming voor Duitschland (Roemenië en Rusland volgens de grenzen van 1 Aug. 1914). De geallieerden zullen den vrijen toegang hebben tot de door de Duitschers op de oostelijke grenzen ontruimde gebieden, hetzij via Danzig, hetzij lang de Weichsel, teneinde de bevolking te kunnen ravitaillieren, en de orde te kunnen handhaven. Terugtrekking van alle Duitsche 810 strijdkrachten die in Oost-Afrika opereeren, binnen de termijn van een maand. Uitlevering aan de geallieerden en de Ver. Staten van alle duikbooten, met inbegrip van alle duikbootkruisers en mijnenleggers, die op het oogenblik bestaan, met hunne volledige bewapening en uitrusting, in de havens, aangewezen door de geallieerden en 815 de Ver. Staten.

Zij die niet meer in ze kunnen gaan zullen onttakeld worden van personeel en materiaal, en moeten onder toezicht van de geallieerden en de Ver. Staten blijven. De duikbooten die zeewaardig zijn, zullen worden gereed gemaakt om de Duitsche havens te verlaten, zoodra langs draadloozen weg orders zullen zijn ontvangen voor de reis, en 820 den dag zal zijn bepaald voor de uitlevering. Deze voorwaarden moeten zijn uitgevoerd binnen een termijn van 14 dagen na de onderteekening van den wapenstilstand. Alle schepen die zijn aangewezen om geïnterneerd te worden zullen gereed moeten zijn om de Duitsche havens te verlaten zeven dagen na de onderteekening van den wapenstilstand. Langs draadloozen weg zullen aanwijzingen voor de reis worden gegeven. De 825 geallieerden zijn er op bedacht dat de voortzetting van de blokkade de ravitaillieering van Duitschland voor zoover zij die noodig achten, niet zal beletten, zoodra de wapenstilstand is gesloten. Duitschland laat alle havenmateriaal en riviervaartmateriaal intact ter plaatse, alsmede alle handelsschepen, sleepbooten, werven, werktuigen, luchtvaart- en scheepvaartmaterieel, wapenen, en voorraden van 830 elken aard, bij de ontruiming van de Belgische kust en havens. Paragraaf 34 (!) luidt nu als volgt: De duur is bepaald op 35 dagen, met de mogelijkheid van verlenging. In dit tijdsverloop kan de wapenstilstand, ingeval de voorwaarden niet allen zijn nagekomen, door een der contracteerende partijen worden opgezegd, met 48 uur voorafgaande kennisgeving. Om de uitvoering van het wapenstilstandsverdrag onder de 835 beste voorwaarden te verzekeren, is het beginsel van een internationale permanente wapenstilstandscommissie aanvaard. Deze commissie zal functionneeren onder de hooge autoriteit van het militaire en marine-opperbevel der geallieerde strijdkrachten.

De wapenstilstand geteekend.

840 PARIJS, 11 Nov. (Havas.) draadloos opgevangen. De Duitsche gevolmachtigden aan het Duitsche opperbevel, om medegedeeld te worden aan alle belanghebbende autoriteiten: de wapenstilstand is om 5 uur des morgens (Fransche tijd) geteekend, en treedt in werking om 11 uur des morgens (Fransche tijd). De termijn voor de ontruiming is verlengd met 24 uur voor den linker Rijnsoever, verder 5 dagen, dus 31 in het geheel. 845 (De bedoeling van deze cijfers is niet geheel duidelijk, aangezien er niet uit blijkt welke termijn met 5 dagen wordt verlengd, en wat bedoeld wordt met het totaal 31. Red H.) De wijzigingen van den tekst, zooals die door Helldorf is medegebracht, zullen langs draadloozen weg worden bericht w. g. Erzberger.

850 BERLIJN, 11 Nov. (V. D.) Officieel. De Duitsche regering heeft de wapenstilstandsvoorwaarden onvoorwaardelijk aangenomen.

De vijandelijkheden opgehouden.

855 Het persbureau Radio verneemt draadloos het volgende communiqué van de nieuwe
Duitsche regeering: De vijandelijkheden moeten op 11 November te 11 u. 55 des
voormiddags op het geheele front worden gestaakt. De voorste linies mogen vanaf dit
tijdstip niet meer naar den kant van den vijand worden overschreden. Verdere bevelen
volgen.

860 PARIJS, 11 Nov. (Havas.) Maarschalk Foch seinde draadloos aan den opperbevelhebber:
De vijandelijkheden zullen aan het geheele front worden gestaakt vanaf 11 November
des morgens te 11 uur. (Fransche tijd). (In het Duitsche communiqué staat 11 u. 55.
Dit is Duitsche tijd. Red. H.) De geallieerde troepen zullen tot nader order de
865 linie, die op dat tijdstip zal zijn bereikt, niet overschrijden. w.g. Maarschalk
Foch.

De Duitsche parlementairs.

870 PARIJS, 10 Nov. (Radio.) Draadloos. De Duitsche gevolmachtigden seinden naar het
Duitsche hoofdkwartier: "Antwoordt oogenblikkelijk of Helldorf is aangekomen. Als
Helldorf niet is aangekomen, zal, zoo het noodig is, verbinding worden gemaakt door
een vliegmaschine, onder voorwaarden die gisteren zijn vastgesteld. Het uur van
vertrek zal U draadloos worden geseind." Was geteekend: Erzberger. Het Radio-bureau
vangt het volgende draadlooze bericht op: Aan de Duitsche gevolmachtigden en het
875 opperbevel der geallieerden: De volgende Duitsche gevolmachtigden zullen heden 10
November tusschen 6 u 30 en 9 u. des avonds op den straatweg Chimay-Trelon de
Duitsche voorste liniën per automobiel overschrijden op weg naar het Fransche
opperste leger bestuur: majoor von Bötticher, luitenant Körbler, geheimen raad
Frisch; Dr. Melchior, de beide laatsten als burgerlijke commissarissen voor de
voedingsvraagstukken. Verzoeke het vuur te doen staken in den betrokken sector en op
880 het genoemde tijdstip. Verzoeke de ontvangst te bevestigen. Onderteekening in code.
Het Radio-bureau verneemt draadloos: Het Duitsche opperste legerbestuur aan de
Duitsche gevolmachtigden en het opperbevel der geallieerden: Ten gevolge eener
vertraging van het vertrek der Duitsche gevolmachtigden zullen de voorste Duitsche
liniën mogelijk eenige uren later worden overschreden.

885

Erzberger over de voorwaarden.

Volgens een bericht van het Hollandsch Nieuwsbureau uit Parijs, zou Erzberger
verklaard hebben, dat de door de geallieerden gestelde wapenstilstandsvoorwaarden
waarschijnlijk door Duitschland zullen worden aangenomen.

890

De indruk in Duitschland.

Het Hollandsch Nieuwsbureau meldt uit Berlijn: Uit alle deelen van het rijk komen
berichten binnen, waarin gezegd wordt, dat de eisch tot eenzijdige uitwisseling der
krijgsgevangenen geweldige verbittering verwekt. Men vreest dat de kapitalistische
895 kringen van de Entente het plan hebben, Duitsche krijgsgevangenen jarenlang als
arbeiders vast te houden, om mede te helpen aan de delging der
oorlogsschadeloosstelling. Deze eisch der Entente kan een volkomen ommekeer in geheel
Duitschland en Europa ten gevolge hebben.

900 **DUITSCHLAND.**

De kroonprins doodgeschoten?

Het V. D. bureau verneemt van de grens: Wij vernemen van zeer betrouwbare zijde dat
de kroonprins is doodgeschoten.

905 **Hindenburg ter beschikking van de nieuwe regeering.**

BERLIJN, 11 Nov. (V. D.) Hindenburg heeft zich ter beschikking van de nieuwe
regeering gesteld.

Te Straatsburg.

910 *Draadloos opgevangen door het persbureau Radio.* De Duitsche onderhandelaars seinden
aan het Duitsche opperbevel: De geheele commissie zal vandaag langs den
overeengekomen weg terugkeeren. Zij zal 's nachts aankomen. Kapitein Geyer zal per
vliegtuig terugkomen, langs de route Hirson-Fumai-Philippeville -Artérissage naar
Marville. Verzoeke hem met spoed naar Spa te geleiden. De vliegmaschine zal twee witte
915 wimpels voeren als onderscheidingsteekens. Get. Winterfeldt.

Helgoland in handen van de S.raad.

BERLIJN, 11 Nov. (V. D.) De onafh. soc. dem. hebben zich bereid verklaard in het

920 ministerie-Ebert zitting te nemen. De extremisten onder Liebknecht verliezen in
aanhang. De eerste daad van het nieuwe kabinet is geweest de aanvaarding van de
wapenstilstandsvoorwaarden.

Spoorwegverkeer stopgezet.

925 BERLIJN, 10 Nov. (V. D.) Het spoorwegverkeer van en naar Berlijn is bijna geheel
stopgezet.

De Duitse parlementairs.

930 *Draadloos opgevangen door het persbureau Radio.* Aan alle Duitse handelsschepen
wordt aangeraden, dadelijk den eersten haven in te loopen.

Slotapothese.

Men seint ons uit Sas van Gent: Precies te elf uur richtten de Belgen nog een salvo
granaatvuur op den overkant.

935 **ITALIË.**

De overwinningstemming te Rome.

ROME, 10 Nov. (Stef.) On initiatief van eenige katholieke vereenigingen werd een
plechtig Te Deum gezongen in de Sixtijn'sche Kapel, waarbij afgevaardigden van de
bevrjide gebieden tegenwoordig waren.

940

Zie verder pag. 6

Laatste Berichten

De revolutie in Duitschland.

945 Men seint ons uit Venlo: Bij den Duitschen consul te Venlo is het consulaatswapen
vernield.

Een republikeinsche partij.

950 Naar het persbureau V. D. meldde is in een gisteren te Utrecht gehouden bijeenkomst
besloten tot oprichting van een Republikeinsche partij. Aan de Ministerraad werd een
telegram verzonden om bij de Koningin aan te dringen tot invoering van een
republikeinsche regeeringsvorm in verband niet de wereldgebeurtenissen. Van dit
telegram is een afschrift gezonden aan de Presidenten van Frankrijk, Zwitserland en
Amerika, In het hoofdbestuur zijn gekozen de heeren H. A. Haantjens, arts te Deventer
955 en W. Lubberink, journalist te Zwolle.

De Keizer.

960 Men seint ons uit Venlo: Onder militaire bewaking passeerde hier de Duitse keizer
met zijn staf. De belangstelling was groot.

AVONDBLAD. Tweede Blad.

Volkswil.

965 Wij hebben in ons avondblad van Zaterdag de vraag gesteld; is de revolutie in
Duitschland een democratische revolutie? Zal de revolutie de macht in de handen van
het volk in zijn geheel brengen of in die van een deel van het volk, in één of meer
politieke bonden aaneengesloten? Wij gelooven vast, dat na verloop van tijd inderdaad
de tegenwoordige regeering, die in hoofdzaak zichzelf geconstitueerd heeft en wier
970 macht berust op de wapenen van het half ontbonden leger en de straatbetoogers, in
Duitschland een parlementairen regeeringsvorm zal handhaven en versterken. Er zal,
zoo wordt gemeld, volgens een nieuw - op geen enkelen uitgesproken volkswil berustend
-- kiesrecht, dat zoo algemeen mogelijk zal zijn, een nieuwe volksvertegenwoordiging
gekozen worden. Nu is het nog de vraag of alle partijen, alle geestesrichtingen voor
en tijdens die verkiezingen het recht, zullen hebben voor hun beginselen te strijden.
975 Is dat niet het geval, dan kan niet gezegd worden dat een dergelijke
volksvertegenwoordiging objectief het volk vertegenwoordigt. Maar vóór die
verkiezingen doen blijken, hoe de meerderheid van het Duitse volk denkt en voelt,
is het volstrekt onmogelijk te zeggen of de tegenwoordige regeering er al dan niet
eene is van een minderheid van het Duitse volk, die het geweld en de macht aan zich
980 heeft getrokken en daarvan gebruik maakt om over de meerderheid te regeeren. Wij
weten niet - wij gelooven het niet, maar wie kan met zekerheid in deze tijden
oordeelen hoe snel de gedachten der menschen zich wijzigen? - of de meerderheid
van het Duitse volk sociaal-democratisch is.
Toch schijnt het, dat reeds voor er een werkelijke volksvertegenwoordiging is - de

985 tegenwoordige, voor den oorlog volgens algemeen kiesrecht gekozen vertegenwoordiging
schijnt opzijde te zijn gezet, wij nemen ook aan dat deze evenmin als de
provisorische regeering inderdaad vertegenwoordigend is – de tijdelijke regeering
eenige beginselen en wenschen van het in de sociaal-democratische partijen vereenigde
990 deel van het volk zal trachten te verwezenlijken. Dat dit machtsmisbruik is, behoeven
wij niet uiteen te zetten. Maar er is tevens een groot gevaar aan verbonden. De
revolutie in Duitschland is voornamelijk in de groots steden tot stand gekomen. Maar
juist tijdens den oorlog is de belangentegenstelling tusschen groote steden en
platteland zeer sterk tot uiting gekomen. Er heerscht reeds een groot antagonisme –
995 trouwens in het klein hebben wij iets dergelijks hier ook gezien – tusschen de
stedelijke arbeidersbevolking, die meent dat de menschen van het land zelfzuchtig te
veel voor zich eischen, en de boeren die het recht van de stedelingen niet gevoelen
kunnen om van hen te nemen wat zij zelve geteeld en geplant hebben. Indien een
regeering, zonder hun toestemming en met verkrachting van 's land wetten tot stand
gekomen, meer van den landman gaat eischen, zijn gruwelijke toestanden als in
1000 Rusland, waar de landelijke bevolking vaak weigert iets aan de groote hongerende
steden te leveren, niet uitgesloten.
Er zijn gevaren verbonden aan elk machtsmisbruik, aan elke regeering van een
minderheid, die zich door geweld tracht te handhaven. En die ernstige gevaren zijn
waarlijk niet minder als die minderheid uit arbeiders en arbeiders-afgevaardigden
1005 bestaat. Wij willen daarop wijzen, niet in de laatste plaats, omdat vanzelf velen
vragen: zal wat daar in Duitschland geschiedt, niet ook in Holland plaats grijpen? Er
is zoo iets als een psychische besmetting – die "frische fröhliche" revolutie...
"omdat" in Rusland en in Duitschland de kronen over het plaveisel worden gegooid,
moet het in Nederland ook geschieden. Het gebeurt in Duitschland, dus enz. De mensch
1010 is een kuddedier, en de Nederlandsche mensch niet het minst. Wij willen met klem
tegen die geestesgesteldheid waarschuwen. Wij hebben hier geen enkele van de
voorwaarden, die begrijpelijk en verklaarbaar maken wat in Duitschland geschiedt –
wat in Duitschland, naar onze meening ten onrechte en niet tot geluk van het land
geschiedt, daar precies hetzelfde langs den wettigen weg, door de krachtige uiting
1015 van den wil van het volk, ook had kunnen geschieden. In Duitschland bestonden een
regeering en een regeeringsstelsel, die verantwoordelijk waren voor de vreeselijke
rampen over het land gekomen. De gewezen keizer heeft vroeger in een
soldatenbijeenkomst eens gezegd: "ich hab' es nicht gewollt, Männer". Maar of hij het
gewild heeft of niet, of het alleen kortzichtigheid en verblindheid en slechte
1020 raadgevers, dan ook eerezucht waren, die hem hebben doen medewerken aan de politiek,
die tot Duitschland's ondergang leidde, verantwoordelijk is hij daarvoor en
verantwoordelijk is het geheele oude regeeringssysteem. Het werd weggevaagd, reeds
door den Rijksdag. Maar snel ging het niet en zekerheid dat het spoediger zou gaan
was er niet. Want, laten wij het erkennen, er was ook geen zekerheid dat het geheele
1025 Deutsche volk dat grondig wegvagen wenschte. Dus was het verklaarbaar, dat de wrok,
de woede over al het meer dan nuttelooze lijden zich wreekte op de regeering,
begrijpelijk dat met een forschen gooi allen die verantwoordelijk waren voor de
ellende in, de vernedering an Duitschland werden verwijderd.
Daar kwam nog iets bij. De Deutsche volksvertegenwoordiging in den rijksdag
1030 vertegenwoordigt niet meer het Deutsche volk, zooals dat na de vier jaren oorlog
denkt en voelt. Er is een groote verandering in de geesten en harten der Duitschers
gekomen – zeker hebben de sociaal-democratische partijen, die thans regeeren alsof
zij het Deutsche volk zijn, zeer sterk in kracht en aanhang gewonnen. En de
regeering, die met dien Rijksdag moest samenwerken, was nog geen parlementaire
1035 regeering – al was zij bezig het te worden. Dat alles is bij ons te lande anders.
Onze regeering, heeft in haar ernstig en gelukkig streven, om ons land buiten den
oorlog te houden, de instemming van het geheele volk gehad. Onze regeering is zoo
zuiver parlementair als men zich denken kan – een regeeringsdaad in strijd met den
wensch van de meerderheid van de volksvertegenwoordiging is in ons land onmogelijk of
1040 kan althans geen blijvende beteekenis hebben. Onze volksvertegenwoordiging is
krachtens een geheim en algemeen kiesrecht gekozen, is een volksvertegenwoordiging in
den meest volstrekten zin van het woord en eerst enkele maanden geleden gekozen.
Waarom wij dit alles nog eens herhalen? Waarom wij daarop wijzen? Maken wij ons
nodeloos bezorgd. Wij gelooven inderdaad aan een gevaar. Aan een geestelijke
1045 besmetting die velen drijft on niet de besten van het land, om "het ook maar eens te
probeerden". Wij gelooven niet, dat de leiders der sociaal-democratische partij zulk
een beweging wenschen, of op zulk een beweging hopen. Maar wij weten reeds uit de
verklaringen van de leiders zelve hoe zij doen zullen als zulk een beweging eenige
kracht verkrijgt. Ook in Duitschland wilde desociaal-democratische partij deze
1050 revolutie niet. Maar zij wilde ook niet te laat haar "draai" nemen; als de beweging

er was wilde zij er niet tegen op komen. En de Duitsche sociaal-democraten hebben in de revolutie, niet door haar en niet op haar wensch begonnen, mede de leiding genomen.

1055 En er is nog een gevaar. Steeds weer hebben politieke leiders, en waarlijk niet alleen sociaal-democratische leiders, de stelling verkondigd dat de "arbeiders", de politiek vereenigde en de demonstratieve arbeiders, het Nederlandsche volk vormden. Steeds meer is bij de arbeidersklasse en in het bijzonder bij de sociaal-democratische arbeidersklasse het besef gekomen, dat zij het volk zijn en dat er geen anderen zijn die mede tot het volk behooren, dat een meerderheid van naar voren
1060 tredende arbeiders de meerderheid van het volk is. En het ellendige is, dat juist beroepspolitici dat denkbeeld om politieke redenen versterken, en dat ons land voor een groot deel door die weinig smakelijke categorie van burgers geregeerd wordt. Hoorde men b.v den heer Marchant niet in het bijzonder ds. Kruyt aanvallen, niet wijl hij "gelasterd" had – indien het officieren had betroffen, was dat zoo erg niet
1065 geweest – maar omdat hij "arbeiders" gelasterd had. De man had, wat toch waarlijk een zeer algemeen parlementair euvel is, gegeneraliseerd. Soldaten hadden in de Haarlemmermeer gegapt – wij nemen de mogelijkheid dadelijk aan, zulke dingen gebeuren – ds. Kruyt zeide: de soldaten gappen. Precies dezelfde soort van generaliseeringen hoort men tegen welgestelde categoriën van burgers, dagelijks uiteten. Maar dat is zoo
1070 erg niet, de beroepspoliticus Marchant hekelde in ds. Kruyt dat hij kwaad van "arbeiders" sprak. Dat lijkt zoo erg niet – maar werkt het denkbeeld in de hand dat arbeiders en in het bijzonder politiek "rijpe" arbeiders meer en grootere rechten hebben dan andere burgers. Al dergelijke omstandigheden kunnen er toe leiden dat ook hier te lande een poging wordt gedaan om ook "iets" te doen. Wat, ja dat zullen
1075 weinigen weten. Zelfs de heer Troelstra, die zich nog steeds revolutionnair noemt, zal toch wel geen tirannie van een minderheid willen. En een regeering door de meerderheid, een volksregeering, hebben wij reeds zoo volledig mogelijk. Een republiek? Laten wij ook schrijven over zaken, waar ieder over spreekt: een republiek heeft in ons land geen zin. Wij laten het vermeende ingrijpen in de
1080 opperbevelhebberquaestie thans buiten beschouwing: er is geen oorlog meer en hoe dan ook, dat was een daad, die bedoelde in critieke oorlogstijden de weerbaarheid van het land zoo groot mogelijk te houden. En die oorlogstijden zijn voorbij. En dan vragen wij, is er iemand die meent dat het Koningschap in Nederland een volkomen volksregeering in den weg staat en dat thans eenige geweld maatregel noodig
1085 is om daartoe te komen? Feitelijk hadden wij hierboven ons nog krachtiger kunnen uitdrukken. Immers thans lezen wij, dat een congres der sociaaldemocraten *vervroegd is* – blijkbaar om van de geschetste geestesgesteldheid gebruik te maken. En dat onmiddellijke inwilliging van sociaal-democratische eischen, waaronder redelijke zijn, gevraagd wordt. Eén van tweeën, die eischen worden door de meerderheid van ons
1090 volk gesteund – dan blijkt dat door de volksvertegenwoordiging, of dat is niet het geval en dan is er niets te *eischen*. Laten wij de geesten tegen deze revolutie-denkeelden trachten te wapenen, laten wij strijden tegen deze geestelijke infexie. En ieder trachten te doen begrijpen, dat de meerderheid van het volk in Nederland elke hervorming kan verkrijgen, die de meerderheid van het volk wil. En dat elke
1095 poging om gewelddadig de macht aan een minderheid te brengen en wijzigingen in den regeeringsvorm te brengen, die de meerderheid van het volk niet wil, een misdaad jegens het volk, een misdaad jegens den staat is.

BINNENLAND.

1100 Ex-keizer Wilhelm in Nederland.

Nederland vervult op dit oogenblik nog eens weer de rol, die het in vroeger tijden zoo dikwijls vervuld heeft) die van toevluchtsoord. Wat hebben wij er niet velen zien komen, Fransche Hugenoten, Engelsche protestanten, Poolsche en Duitsche Joden, réfugiés, hoevelen meer. Ook vorsten, die door de krijgskans of door de ongunst
1105 hunner volken verdreven werden, hebben wij geherbergd. En thans is weder een onttroonde vorst over onze grens gekomen, en vraagt onze gastvrijheid. Zullen wij ze hem verlenen? Ons dunkt, wij kunnen het eenvoudig niet laten. Ex-keizer Wilhelm is een vreemdeling, bijna hadden wij gezegd: als een ander. Voor ons, nu hij over onze grens is gekomen, geen anderen uitweg meer wetende, nu zijn onderdanen hem gedwongen
1110 hebben afstand te doen van zijn troon, en hij onder hen niet blijven wil, ook niet blijven kan waarschijnlijk, voor ons is hij een vreemdeling *als een ander*. Wij staan hem toe wat wij geen buitenlander weigeren, zoolang hij niet armlastig wordt en geen gevaar is voor ons land. Geen gevaar voor ons land – is prins Wilhelm van
1115 Hohenzollern dat? Kan hij het worden? Er schijnen menschen te zijn, die het vreezen. Die bang zijn, dat de Duitschers in ons land zullen gaan zien een centrum voor monarchale woelingen, van waaruit wellicht pogingen zouden kunnen worden gedaan om

den ex-keizer op zijn troon te herstellen; die vreezen dat de Entente-mogendheden het ons euvel zullen duiden, dat wij hun gevluchten vijand een schuilplaats bieden. Wij deelen in die meening niet. Van eenige poging om den Pruisischen troon, de
1120 Duitsche keizerlijke waardigheid te herkrijgen, zal bij de Hohenzollern's naar onze vaste overtuiging nooit sprake meer zijn. Het Duitsche keizer- en koningschap is een afgesloten boek. De les voor de Hohenzollerns is te duidelijk geweest, en het Duitsche volk zelf heeft door vier jaren van lijden te veel geleerd, is – de loop, dien dé omwenteling neemt wijst het duidelijk aan – te zeer veranderd, dan dat het,
1125 ook als na jaren van hard werken weer tijden van welvaart zullen zijn aangebroken, zal gaan verlangen naar de schittering van een keizerlijken vergulden helm of den glans van een koningskroon. Dat is geschiedenis geworden, die zich niet herhaalt. En de Entente-mogendheden – bij hen zal niemand het ons kwalijk nemen, dat wij, die de Belgen bij honderdduizenden opnamen en de Franschen bij tienduizenden, dien éénen
1130 ongelukkigen Duitscher met zijn familie niet terugzenden. De Entente zal ook begrijpen, dat de onttroonde vorst toch ergens blijven moet. En dan, hij mag in hun – en onze – oogen nog zoo schuldig zijn aan het uitbreken van den wereldoorlog, hij heeft dat geboet, hij boet dat op dit oogenblik, ieder uur, ook als gast van een zijner vrienden in een vreemd land. En wil de Entente meer, eischt zij, bij de
1135 vredesonderhandelingen bijv., zooals in een hoofdartikel van de *Illustration* vóór een paar weken Ernest Louedan het vroeg, dat de schuldigen aan den oorlog, de keizer, de kroonprins, Hindenburg, terecht zullen staan en eventueel terechtgesteld zullen worden, dan zouden, zoo noodig, deze... beklagden zich wel vrijwillig ter beschikking der... justitie stellen. Maar de Entente zal dat niet eischen.
1140 Ziedaar, nuchter beschouwd, de bezwaren die vreesachtigen zouden kunnen opwerpen, terzijde geschoven. Wij willen er nog een woord aan toevoegen. Ex-keizer Wilhelm is een vluchteling voor zijn eigen volk. Of hij zich in zijn land niet veilig zou gevoelen, weten wij niet – in elk geval, hij zoekt een toevlucht bij ons, in het van ouds gastvrije Nederland. Dat land wijst hem niet terug, het staat hem toe wat het
1145 zoovelen vluchtelingen van allerlei landaard en stand heeft vergund: hier verder te leven. Of hij lang zal willen blijven, of hij na eenigen tijd een ander toevluchtsoord zal zoeken, weten wij niet. Voorloopig is hij hier. Er is geen reden om den diepgevallene officieel te begroeten of welkom te heeten, hij is thans een eenvoudig sterveling als een ander. Maar als tot elken anderen eenvoudigen
1150 sterveling, die schuilplaats zoekt onder ons dak, zeggen wij eenvoudig: Zet u neer en rust.

Het Duitsche spoorwegmateriaal en de voorwaarden voor den wapenstilstand.

Onder de voorwaarden voor den wapenstilstand, die door de Geallieerden aan
1155 Duitschland zijn opgelegd en heden door dit rijk zijn aangenomen, komt o.a. voor, dat 5000 locomotieven, 150.000 spoorwegwagens en 10.000 auto's aan de Bondgenooten moeten worden afgestaan. Voor den verderen gang van zaken, zoowel in politiek als in economisch opzicht, is het van het uiterste belang de draagwijdte van dezen eisch te kennen. Het geweldige cijfer van de locomotieven en wagons, die uitgeleverd moeten
1160 worden, zou de vrees kunnen opwekken, dat de geslagen vijand feitelijk van het rollend materieel zijner spoorwegen zal worden beroofd. Daar uit een officieele mededeeling van den Engelschen minister-president aan de neutrale regeeringen is gebleken, dat het in de bedoeling der Geallieerden ligt, een zeer groot deel der
1165 Duitsche handelsvloot, of misschien zelfs wel de geheele Duitsche handelsmarine, in handen der Entente te doen overgaan als gedeeltelijke schadeloosstelling voor de door Duitschland in den grond geboorde schepen, zouden de economische vooruitzichten voor Duitschland volkomen hopeloos worden, indien behalve de scheepsruimte, ook het spoorwegmateriaal werd afgenomen, terwijl Duitschland bovendien door den afstand van Elzas-Lotharingen zijn voornaamste ertsgebied zal verliezen en dus het noodige ijzer
1170 voor aanvulling van het materiaal dat moet worden afgestaan, slechts in het buitenland zal kunnen verkrijgen. Zoo eng, als men dit op het eerste oogenblik had kunnen vreezen, blijkt de toestand echter niet te zijn. Uit officieele gegevens hebben wij nagegaan, over welk rollend materieel de Duitsche spoorwegen in 1913 hebben beschikt. De latere cijfers, die de oorlogsjaren omvatten, zijn natuurlijk niet volledig gepubliceerd. Einde 1913 telde
1175 men in Duitschland, afgezien van het materieel der locaalspoorwegen, 29,990 locomotieven, 65,961 passagierswagens en 685,721 goederenwagens. Tijdens den oorlog is nog heel wat materieel aangebouwd. Anderzijds hebben de in dienst zijnde wagons en locomotieven echter enorm geleden. Het aantal feitelijk voor den dienst geschikte
1180 wagons en locomotieven is derhalve thans vermoedelijk heel wat kleiner dan in 1913, zelfs met inbegrip van het materieel, dat in den loop van den oorlog in Rusland en elders is veroverd. Niettemin bestaat er een zeer ruime marge tusschen de cijfers van

Naspeuringen van Paul Theelen: 11 november 1918

1185 1913 en het aantal wagons en locomotieven, dat thans door de Entente is opgeëischt, zoodat men mag aannemen, dat in elk geval nog genoeg materieel zal overblijven, om althans in de meest dringende eischen voor de volksvoeding enz. te voorzien, vooral nu het materieel weder geheel binnen de landsgrenzen zal kunnen worden gebruikt, inplaats van, zooals tot dusverre, gedeeltelijk te worden vastgehouden op verafgelegen oorlogsterreinen. Wij achten dit een geruststellend feit. Indien een land van meer dan 60 millioen inwoners den winter zou moeten ingaan zonder
1190 behoorlijke gelegenheid tot vervoer van de meest dringend noodige artikelen, dan de bevolking tot wanhoop worden gebracht, en zouden de vreeselijkste excessen niet kunnen uitblijven, waardoor voor geheel Europa een haard van infectie zou worden gevormd. Zooals thans de voorwaarden van de Geallieerden ten aanzien van het rollend materieel zijn uitgevallen, zijn ze weliswaar zeer hard, maar toch niet van dien aard, dat voor nieuwe ellende en wanhoopsdaden in Duitschland op grond van gebrek aan vervoermiddelen behoeft te worden gevreesd.
Niettemin zal de toestand voorloopig nog moeilijk genoeg blijven, daar blijkens de voorwaarden van den wapenstilstand de blokkade gehandhaafd wordt. Men mag echter aannemen, dat hierin wijziging zal komen, wanneer men het eens zal zijn geworden over
1200 de vredesvoorwaarden. Het schijnt in de bedoeling te liggen, dat dit binnen vier weken zal moeten geschieden, aangezien de wapenstilstand slechts gedurende een zoodanigen tijd van kracht zal blijven. Dit behoeft nog niet te beteekenen, dat over een maand de definitieve vredesverdragen geratificeerd zullen moeten zijn. Men kan zich tevreden stellen met "preliminaire", zooals ook in 1871 is geschied, toen het
1205 voorloopige vredesverdrag te Versailles werd geteekend, terwijl de definitieve overeenkomst eerst later in Frankfurt am Main werd bekrachtigd. Blijkens den korten tijd, gedurende welken de wapenstilstand zal gelden, mag men er echter wel optekenen, dat de voornaamste voorwaarden voor den vrede in elk geval spoedig bekend zullen zijn.

1210

ONDER DE STREEP.

Onze Oorlogsdagboek.

223e week.

1215 4 Nov. In Hongarije zal binnenkort een constituante gekozen worden, die o. a. moet beslissen over de vraag: monarchie of republiek.
- In Duitsch-Oostenrijk wordt een vrijwillige volksweermacht gevormd gedurende de demobilisatie, van het leger.
- Karolyi treedt af als president van den Hongaarschen Nationalen Raad, na zijn benoeming tot Hongaarsch minister-president.
1220 - De Serviërs bezetten Belgrado; vrijwel geheel Servië is bevrijd.
- De Italianen bezetten Triest, Trente en Udine.
- Bij Welden-Neder Eename, (ten N. van Oudenaerde) en bij Pottes (ten N. van Doornik) richten de geallieerden bruggehoofden in op den oostelijken Scheldeoever.
- De geallieerden bezetten liet geheele Argonne-gebied.
1225 - Tusschen de Entente en O.-H. is wapenstilstand gesloten.
- De Belgen staan vlak voor Gent.
- De Deutsche sociaal-democratische partij doet een beroep op de arbeiders om geen gevolg te geven aan de aansporingen tot stakingen, die uitgaan van een onverantwoordelijke minderheid.
1230 - Keizer Karl zal weldra zijn hofhouding afdanken.
- Het Poolsche ministerie stelt zonder voorkennis van den regentschapsraad een volksregeering in. Amerika erkent het Poolsche leger als zelfstandige, mede-oorlogvoerende strijdmacht onder een nationaal opperbestuur.
- De Italianen bezetten Skoetari.
1235 - In Duitschland hebben in verschillende steden betoogingen plaats van de onaf. soc.-dem.
- De Deutsche soc.-democraten dreigen met uittreding van de soc.-dem. ministers uit de volksregeering, indien de keizer niet aftreedt.
5 Nov. De geallieerden doen een krachtigen aanval tusschen Schelde en Oise, waar de vijand over breed front wijkt; aan de Maas zetten de Amerikanen hun opmarsch krachtig voort en bedreigen den spoorweg Sedan-Metz.
1240 - De republikeinen behalen bij de congresverkiezing in Amerika de meerderheid.
6 Nov. De geallieerden aanvaarden de 14 punten van Wilson als grondslag voor den vrede, doch behouden zich een nadere bespreking voor over het punt betreffende de
1245 vrijheid ter zee.
7 Nov. Daar Wilson de wapenstilstandsvoorwaarden, door de geassocieerden te Versailles opgemaakt, goedgekeurd heeft, heeft hij Duitschland medegedeeld, dat Foch eventueel de voorwaarden zal mededeelen, waartoe hedenmorgen een missie uit Berlijn

- is vertrokken naar het front.
- 1250 – Duitschland verzoekt de Russische regeering haar vertegenwoordigers terug te roepen; het is n.l. gebleken dat zij Bolsjewistische propaganda in Duitschland voeren.
- Te Kiel breekt op de vloot muiterij uit, een soldatenraad wordt gevormd.
- Wilson zegt Roemenië steun toe bij zijn aspiraties.
- 1255 – De Rijkskanselier spoort het volk aan tot kalmte en eendracht.
- De Duitsch-Oostenrijksche regeering verzoekt den geassocieerden om levensmiddelen uit Argentinië en Amerika onder toezicht der geass. regeeringen te mogen invoeren.
- Beiersche troepen trekken Oostenrijk binnen, ondanks het protest van den Staatsraad.
- 1260 – De Deutsche bladen vreezen een noodlottige uitwerking van den eisch der Entente, dat Duitschland schadevergoedingen zal hebben te betalen.
- De Amerikanen bezetten Sedan.
- Roosevelt zegt Wilson republikeinschen steun toe om den oorlog met alle kracht te voeren.
- 1265 – De Britsche en Fransche regeeringen verklaren dat zij in Mesopotamië en Syrië zelfstandige vrijwillig gekozen regeeringen willen doen instellen.
- Het telegrafisch verkeer met Bulgarije, Hamburg en Bremen is stop gezet; in verschillende garnizoenen en op oorlogsschepen worden soldatenraden ingesteld.
- 1270 **De gastheeren van den Ex-Keizer.**
- De Bentinck's* – Door het onverwachte bezoek van den ex-keizer van Duitschland aan ons land, komt plotseling de naam van den Nederlandschen tak der Bentinck's aan de orde,
- want het is nog niet zoo heel lang geleden, wij schreven het jaar 1911, dat de
- 1275 Deutsche Keizer, toen nog in zijn volle majesteitelijke glorie, een bezoek kwam brengen op Middachten aan zijn vriend, den ouden graaf Willem Bentinck, sedert in 1912 overleden. Vanwaar de vriendschap tusschen de Hohenzollern's en de Bentinck's? De Bentinck's vormen een onzer oude adel[l]ijke geslachten, uit de veertiende eeuw afkomstig van de Palts; van hieruit verhuisde één tak naar Engeland en de tweede naar Oldenburg. En het is deze tweede tak der Bentinck's, de Deutsche dus, welke de
- 1280 vriendschap met de Hohenzollern's aanknoopte en onderhield. De Engelsche tak, te beschouwen als de oudste, nam ginds den titel aan van hertogen van Portland; de jongere tak sproot voort uit een bloedverwant van het Engelsche stamhoofd; ook de latere Westfaalsche tak stamt hier van af. Het hoofd hiervan heette Willem baron Bentinck; in 1732 werd hij verheven tot rijksgraaf en in het volgende jaar huwde hij
- 1285 met een dochter van Anton II, graaf van Aldenburg, waardoor later de heerlijkheid Varel, onder vroegere Deensche heerschappij, benevens vele goederen in Oldenburg aan het huis Bentinck kwamen. De beide zonen waren wederom stamvaders van een oudere en jongere Westfaalsche lijn. Door een mesalliance in de familie werd er later stevig
- 1290 geprocedeerd, met het gevolg, dat eindelijk in 1854 een oplossing verkregen werd, waarbij de goederen in Oldenburg aan dit groothertogdom vervielen, tegen een schadeloosstelling van twee millioen thaler.
- De in Nederland verblijvende Bentinck's toonden zich in vroegere eeuwen ongetwijfelt [!] goede vaderlanders; zij behoorden tot het gevolg der Oranjes. Hendrik Karel Adolf
- 1295 Bentinck, geboren in 1846 te Middachten in Gelderland was vóór 1873 het hoofd van den jongeren Westfaalschen tak. Doch het zijn de bloedverwanten van wijlen graaf Willem Bentinck, hierboven genoemd als gastheer in 1911 van Z. M. den Deutschen Keizer, die als heeren van Middachten en van Amerongen nu als tijdelijk gastheer van den
- "empereur en exil" genoemd worden. De oudste zoon van dezen graaf Willem, eveneens Willem geheeten, werd te 1880 te Londen geboren; hij is niet gehuwd en vertoeft vrij
- 1300 geregeld op Middachten. Zijn broers en zusters zijn een gravin Machtilde, gehuwd met een Deutschen prins Kastell-Rüdenhausen; een jongere broeder Frederik, gedurende dezen oorlog dienende als luitenant bij het keizerlijke garde-du-corps en dus oorspronkelijk in garnizoen liggende te Potsdam; en een zuster Isabella, gehuwd met
- 1305 een graaf Solms-Sonnenwalde. De zetel van dezen tak is Middachten gebleven; trouwens geldt dit klassieke slot als de zetel voor den geheelen niet-Engelschen tak. Doch ook het kasteel Weldam bij Goor behoort aan dezen tak. Het kasteel te Amerongen wordt bewoond door een broeder van den bovengenoemden Willem Bentinck, Godard geheeten. Nog een andere broer, Karel Bentinck, woont op het kasteel Zuylenstein bij Utrecht. [dan loopt het uit de bocht] en neigingen ziet, gevoelde deze Nederlanden nijgingen ziet,
- 1310 gevoelde deze Nederlandsche Bentinck-tak zich uit traditie tot het voormalige Deutsche heerschershuis aangetrokken.

Uit ons Zeeuwsch-Vlaanderen.

Over ons Zeeuwsche Sluis en zijn torenwachter Jantje. – Van verschillende zijden

1315 blijkt ons, dat er belangstelling bestaat voor het in deze jaren weer zoo veel
genoemde stadje Sluis in zuidelijkst Zeeuwsch-Vlaanderen, tegen de grens van België
en Vlaanderen aan. Ook de aandacht, welke wij vroegen voor den ijzeren klokkenist van
den ouden stadhuis-belfoort, bijgenaamd Jantje van Sluis, brengt onze vele vragen ter
1320 beantwoording. Wil men iets weten uit de geschiedenis van Sluis, en meteen kennis
nemen van den oorsprong van den bijnaam, welken de nu zwijgende Jantje van Sluis
indertijd ontving? Het is dan meer dan drie eeuwen geleden – men schreef den 12den
Juni 1606 – als Sluis een aanval had te doorstaan van de zijde der Spanjaarden. Sluis
werd toen door de Spanjaarden belegerd, en aartshertog Albert, gehuwd met Isabella,
de dochter van Filip II, verlangde er als bestuurder der Spaansche Nederlanden hard
1325 naar, zich aldus in het bezit te stellen van de monden van de Schelde, door de
Noordelijke Nederlanden veroverd en rechtens bezet. Bij de Spaansche scharen diende
een Franschman, Du Terayl geheeten, een uit zijn land weggeloopten avonturier,
poseerende als vuurwerk-specialiteit. Als zoodanig zou hij een rol spelen bij de
1330 inneming van Sluis. Want de man had een bijzonder soort springbus vervaardigd, en
eenige van deze bussen zouden geplaatst worden aan de sloten van de poort en onder de
ophaalbruggen der stad, opdat men na het springen daarvan toegang tot de sterke
vesting zou kunnen verkrijgen. Het plan van aanval werd alsnu als volgt door Graaf
van den Berg, den eigenlijken leider van de krijgslust, opgemaakt: de Spaansche
troepen kwamen 's nachts langs de Krabbenschans voor Sluis en verdeelden zich in twee
1335 groepen, de eene om de Zuidpoort, de ander om zich aan de Oostpoort op te stellen en
daar door te breken.
Als het uur van den nachtelijken aanval was het slaan van de torenklok bepaald. Doch
ziet! daar weigert de klok haar dienst, en slaat dien nacht niet; hetgeen moet worden
toegeschreven aan een toevallige onhandigheid van den koster, die daar omhoog zonder
1340 lantaarn scharrelende, het uurwerk verkeerd had opgedraaid en daardoor vernield!
Intusschen – het aanvals-uur verliep. En toen besloot Du Terayl drie van zijn
springbuseen door zwemmers over de gracht te doen brengen, teneinde het springwerk te
doen geschieden. Inmiddels had de poort-wacht onraad bespeurd. De commandant ging
eens buiten kijken. En dit kostte hem het leven, want een van 's heeren Du Terayls's
1345 bussen sprong uitnemend. Doch de voorste aanrukkende Spanjaarden werden door de
poortwacht neergeslagen. En de sterke aanvalsgroep kon aanvankelijk weinig
uitrichten, omdat men het verzuim had gepleegd, de musketiers achteraan te plaatsen
en de piekeniers voorop, zoodat de eersten niet konden gebruik maken van hun
vuurwapens. Bij dit nachtelijk gevecht sliep Sluis den slaap des rechtvaardigen! Toen
1350 was het oud-tamboer, genaamd Jantje, die er zijn ouden alarm-roffel sloeg. Twee
stukken geschut konden worden aangeslept worden; en door een goed onderhouden vuur
kon men de Spaansche aanranders doen afdeinzen. En nu ligt de gevolgtrekking voor de
hand, dat men den ouden trommelslager die door zijn alarm de overrompelde en reeds
neergesabelde poortwacht hulp kon doen brengen, heeft willen eeren. Sedert staat
1355 tenminste in den gevel van het Poorter- of Stadhuis van Sluis een ijzeren beeltenis
een tamboer, die vroeger alle heele en halve uren op de klok sloeg. De overlevering
is levendig gebleven, dat hij Jantje de Tamboer voorstelt, den held van Sluis uit
1606. Ziehier dus een stukje uit de geschiedenis van het oude Sluis. Het is een oude,
roerige geschiedenis dezer eenmaal beroemde Zeeuwsche stad, – ook roerig uit de
1360 Belgische jaren van omstreeks 1830; doch hierover een anderen keer. Voor ditmaal gaat
het dus om Jantje van Sluis en zijn geschiedkundige beteekenis tegenover zijn
woonplaats. Het zou van gebrek aan historische piëteit getuigen, indien men nog
langer den ouden wachter, den trouwen trommelslager Jantje van Sluis, belette zijn
geregelde roffels te slaan! – F.

1365

Nederland en de Oorlog.

Gedeeltelijke demobilisatie.

(Officieel.) Aangezien de algemeene toestand het niet meer noodzakelijk maakt om de
weermacht te houden op den voet waarop zij zich thans bevindt, heeft de Regeering
1370 besloten om geleidelijk over te gaan tot gedeeltelijke demobilisatie. De
voorbereidende maatregelen daartoe zijn genomen, zoodat binnen weinige dagen met
onbepaald (klein) verlof zullen worden gezonden het kader en de manschappen der
lichtingen en jaarklasse 1916 en oudere van de onbereden wapens en voor zooveel
mogelijk ook van de bereden wapens. Zij die vrijwillig onder de wapens wenschen te
1375 blijven, zullen niet behoeven te vertrekken. Het met verlof zenden zal zich in het
belang van de goede orde over een aantal dagen moeten verdeelen. De Regeering stelt
zich voor te bevorderen, dat aan allen die met onbepaald (klein) verlof vertrekken,
de kostwinnersvergoeding voorloopig nog gedurende één maand zal kunnen worden
uitbetaald. De commissie inzake de gemobiliseerde artsen van de Maatschappij tot
1380 Bevordering der Geneeskunst (voorzitter dr. Sikkel) zal de belangen der

gemobiliseerde artsen ook tem opzichte van de gedeeltelijke demobilisatie behartigen.

De afgetreden Keizer.

1385 Onze berichtgever te Maastricht seint d.d. 10 Nov.: Maastricht is vandaag in rep en
roer. Sedert het bericht zich verbreid had, dat ex-keizer Wilhelm met gevolg en leden
van den staf in tien automobielen te Eijsden was aangekomen en per extra-trein over
Maastricht zou komen, zag het in de buurt van het station zwart van menschen en tot
Eijsden oer [ce?] waren de wegen vol wandelende en fietsende nieuwsgierigen. Om 10 uur
gingen twee locomotieven en één bagagewagen met inspecteur De Bruine naar Eijsden, om
1390 den vroegeren vorst naar hier te brengen. Tot nu toe echter wordt op nadere bevelen
gewacht en vertoëft de gast in den inmiddels uit Visé aangekomen Duitschen
keizerlijken trein met negen salonrijtuigen. Toen de ex-vorst aankwam droeg hij de
generaalsuniform. Thans was hij in burger. De bewaking is opgedragen aan een
afdeeling militaire wielrijders. Inmiddels hoor ik, dat de trein morgen vroeg om 9.25
1395 uit Eijsden zal vertrekken, om 9.45 te Maastricht aankomen en dat de plaats van
bestemming zal zijn Maarn bij Utrecht. Een gerucht, dat de kroonprins erbij zou zijn,
schijnt ongegrond. Wel de jongste prins en Von Falkenhayn. De tien auto's staan,
omgeven door hoezen, op een aparten goederentrein. Hedenmorgen wandelde de ex-keizer
op het perron. Te Eijsden heerscht een opgewonden stemming. Alle herbergen zijn om 3
1400 uur gesloten. De grens te Moulain wordt alleen door de Nederlandsche grenswacht
bewaakt. In België schijnt het onder de Duitsche bezetting te gisten en trachten de
Duitschers langs den kortst mogelijken weg naar huis terug te keeren. Het
Correspondentiebureau seint ons uit 's-Gravenhage: In verband met de aanwezigheid aan
de grens van den afgetreden Duitschen keizer hebben zich hedenmiddag eenige
1405 autoriteiten, waaronder de Duitsche gezant, daarheen begeven.

'S-GRAVENHAGE, 10 Nov. (Officieel.) Nadat bericht was ontvangen dat de Duitsche
Keizer, na afstand van den troon te hebben gedaan, Zondag op Nederlandsch grondgebied
was gekomen, werd den Commissaris der Koningin in Limburg opdracht verstrekt om met
1410 den gezant, mr. W. J. Doude van Troostwijk, chef van het kabinet van den minister van
buitenlandsche zaken en mr. J. B. Kan, secretaris-generaal in algemeenen dienst, die
zich te dien einde naar Maastricht hebben begeven, overleg te plegen nopens de
voorloopige verblijfsregeling in afwachting van nadere definitieve beschikkingen.

1415 x 's-Gravenhage, 10 Nov. De Nederlandsche Regeering zal geen bezwaar maken tegen het
verblijf van den Keizer in ons land. Hij bevindt zich als privaat-persoon in gelijke
positie als andere uitgeweken staatsburgers uit vreemde landen. Intusschen heeft zijn
aanwezigheid te Maastricht aanleiding gegeven tot langdurige conferenties tusschen
verschillende kabinetsleden en andere autoriteiten. Het bericht van 's Keizers komst
1420 heeft onder de Haagsche bevolking enorme sensatie verwekt. Wij vernemen verder dat de
ex-Keizer zich voorloopig zal vestigen op een der landgoederen van graaf Bentinck.
Men seint ons uit Arnhem: De doortocht van den ex-Keizer te Arnhem werd te 1 uur 's
middags verwacht en te 7 uur 's avonds wachtten wij nog te vergeefs. Het gerucht
ging, dat de ex-Keizer zich naar het landgoed 't Weldam van graaf Bentinck te Goor
1425 zou begeven en daartoe binnenwegen gekozen had. Op het kasteel Middachten werd zijn
komst niet verwacht. Gisteravond om half 12 arriveerden te Maastricht een commissie
bestaande uit de heeren mr. Kan, secretaris-generaal in algemeenen dienst, de chef
van het kabinet van het ministerie van Buitenlandsche Zaken jhr. Doude van Troostwijk
en de Commissaris der Koningin, baron van Hoovel tot Westerflier met een missie voor
1430 den afgetreden keizer. Hedenmorgen vertrok de Commissaris der Koningin per auto naar
Eysden. Te 9.45 u. kwam de keizerlijke trein binnen. Het station was gesloten op het
perron bevonden zich de burgemeester, de commissaris van politie, de vice-
regeeringscommissaris majoor Van Dijl, en de kapt. der marechaussee Schreuder. Langs
den weg was het zwart van menschen. De Hollandsche deputatie ging mee met den trein.
1435 Te 9.55 verliet de trein, die uit 13 wagens bestond, nadat er een nieuwe locomotief,
voorgebracht was, het station. Langs den weg was het zwart van de menschen, die een
luid gejoel aanhieven. Om 11.03 zou de trein met de auto's vertrekken, die naar
Arnhem gedirigeerd worden. De Keizerlijke trein gaat naar Maarn.

1440 **Buitengewone Ministerraad.**

Gisteravond werd een buitengewone ministerraad gehouden.

De steenkolenaanvoer stopgezet.

1445 Sedert Zaterdagavond staat de aanvoer van Duitsche steenkoolen naar ons land stop.
Twee avondtreinen zijn niet gearriveerd.

Uit Zeeuwsch-Vlaanderen.

(Van onze bijzonderen verslaggever.) Sas van Gent, 11 Nov. 10 u. vm. Een verschrikkelijk bombardement is vannacht door de Belgen op de batterijen der Duitschers gericht. De Duitse voorposten aan deze zijde van het kanaal trokken naar den overkant terug en lieten de pontonbrug springen. Het gros der bezetting van Selzaete is op den terugtocht. De wacht aan den heuvel is ontruimd. Het douanekantoor te Selzaete, verblijf voor de officieren, is ook ontruimd. De burgers van Selzaete onttakelen de veldtelefoon. De loopgraven langs het kanaal zijn ontruimd. Alleen bij de kerk zit nog een halve compagnie met eenige machinegeweren. Hedenmorgen lieten zij nog het resteerend gedeelte van de pontonbrug springen. De bondgenooten gaan door met vuren op de terugtrekkende Duitschers. De Belgen zullen den strijd voortzetten, tot klokslag elf uur, een pontonbrug ligt klaar om over het kanaal te worden geslagen.

De revolutie in Duitschland.

x 's-Gravenhage, 10 Nov. Wij hooren, dat het te Berlijn thans rustig is. Telefonische en telegrafische verbindingen zijn nog mogelijk. Verwacht wordt, dat het Maandag gelukken zal de gemeenschap per trein te herstellen. Men seint ons uit Oldenzaal: Vanmorgen is het personenverkeer uit Bentheim in de richting Berlijn hervat. Ook vanavond zal de trein Bentheim-Berlijn vertrekken. Duitse wachtposten aan de Oostgrens hebben overal de wapens weggeworpen, en hun posten verlaten. De grens is geheel open. In de meeste plaatsen van Hannover en Westfalen is de omwenteling nagenoeg voltrokken. Soldaten- en arbeidersraden hebben de leiding. Vele Duitse officieren zijn gevlucht in de richting van de Nederlandsche grens. Alle in Duitschland werkende munitiearbeiders moeten onmiddellijk het land verlaten. Velen kwamen reeds over de grens. In eenige plaatsen zooals Schuetdorf, Nordhorn, Neuenhaus zijn vergaderingen gehouden, die besloten zich niet aan de macht der revolutionairen te onderwerpen, als ze opdagen. Men vreest daar bloedige botsingen. Men seint ons uit Zevenaar: Gistermiddag arriveerde hier opnieuw een lange extratrein met arbeiders van Krupp. Vanochtend zijn alle arbeiders voor Elten en Emmerik weer daarheen vertrokken. Ook eenigen voor Krupp, om loon op te halen. De pascontrôle te Elten gaat nu zeer goemoedelijk. Vele passen worden niet eens gevraagd, bijna alle militairen zijn daar vertrokken. Onder de Duitse grensbevolking heerscht een gedrukte stemming. Te Essen is het erg rumoerig. Daar zijn eenige gewonden. Het geheele industriegebied is oproerig. De goederentreinen naar Nederland loopen nog.

Onjuiste geruchten.

Er loopen geruchten, dat in het kamp van Millingen ongeregelde zaken zouden hebben plaats gehad. Bij informatie is ons gebleken, dat deze geruchten totaal zonder grond zijn.

Uit de revolutionaire arbeidersbeweging.

De Landelijke Federatie van Revolutionaire Socialistten heeft in verband met den ernstigen internationalen toestand aan al haar afdelingen een circulaire gezonden waarin deze opgewekt worden tot een krachtige revolutionaire actie om zich bij eventueele voorvallen als in het buitenland te kunnen doen gelden. Op een groot aantal plaatsen zullen in verband hiermede openbare bijeenkomsten worden belegd en straatdemonstraties worden gehouden. Verder zullen de arbeiders schriftelijk opgewekt worden om bij het uitbreken eener revolutie hier te lande zorg te dragen dat deze tot resultaat heeft dat de maatschappij in haar grondslagen worde hervormd, dat grond en arbeidersmiddelen in handen komen der arbeidersgemeenschap en niet in handen blijven der kapitalisten. In de hedenochtend aangevangen jaarvergadering van de Amsterdamsche Federatie van personeel in openbaren dienst, werd medegedeeld, dat het in de bedoeling van het Nationaal Arbeidssecretariaat ligt om tegen Zaterdag a.s. een congres uit te schrijven, waarop de op onafhankelijk standpunt staande organisaties zullen beraadslagen welke houding in de naaste toekomst dient te worden aangenomen. Verschillende aanwezigen achtten dezen termijn te lang. Nu de gebeurtenissen in Europa zich met ieder uur scherper afteekenen, achtte men het oogenblik gekomen om, desnoods niet geweld, een directe invoering van den achturen-dag te krijgen. Besloten werd er bij het Nationaal Arbeidssecretariaat op aan te dringen om zoo spoedig mogelijk, en in elk geval vóór Zaterdag een bijeenkomst met de onafhankelijke organisaties te beleggen.

Engelsch convooi.

Hedenmorgen is een Engelsch convooi van vijf schepen uit den N. Waterweg vertrokken.

De "soldatenraad" in het kamp van Millingen.

"Het Volk", dat reeds een gefantaseerden opstand van het negende regiment infanterie op zijn journalistiek geweten heeft, had nu weer ontdekt – wij namen 't bericht in
1515 ons ochtendblad van Zondag over – dat door den commandant van het 1e bataljon 12e
regiment, majoor Bruyn, in het kamp van Millingen een soldatenraad was ingevoerd. De
eerste vergadering, zoo werd eraan toegevoegd, zou gisteren (Zondag) plaats hebben.
Wij hebben het van belang geacht naar dezen eersten officieelen soldatenraad, nog wel
gesticht door een hoofdofficier, een onderzoek in te stellen. Daartoe hebben wij
1520 gisteren in het kamp van Millingen een onderhoud gehad met den in het "Volk"-bericht
genoemden majoor Bruyn, commandant van het 1e bataljon van het 12e regiment
infanterie en tevens gisteren waarnemend regiments-commandant. De majoor haastte zich
het bericht van "Het Volk" tegen te spreken en ertegen te protesteeren. Van een
soldatenraad, aldus majoor Bruyn, is geen sprake. Het zou mij als hoofd-officier ook
1525 niet passen een dergelijken raad in het leven te roepen. Ik ben juist een
tegenstander van soldatenraden, die ik als een uiting van revolutie beschouw, terwijl
ik voor mij juist een voorstander ben van evolutie. Wat ik gedaan heb is het
volgende. Ik heb Vrijdag mijn bataljon uitgenoodigd, voor elk der vier compagnieën een
1530 paar afgevaardigden aan te wijzen om vandaag eens met mij te komen praten. Om de
eenvoudige reden, dat ik niet mijn heele bataljon daartoe kon uitnoodigen. Mijn
bedoeling was, aldus verkeerde ideeën bij mijn ondergeschikten recht te zetten,
eventueele klachten te vernemen en die met hen te bespreken. Ik achtte dit in het
belang van het leger en van de maatschappij in het algemeen, omdat de goede geest
erdoor bevorderd wordt. Mijn bataljon bestaat geheel uit Groningers, die de gewoonte
1535 hebben niet gauw te klagen. En daarom voelde ik me gedrongen tot hen te komen. Ik
meen dat het noodzakelijk is met de menschen te spreken over de verschijnselen in de
hedendaagsche maatschappij. Wij, meerderen, kunnen zoo heel veel rechtzetten, dat
soms door de manschappen verkeerd opgevat is, al kunnen wij, meerderen, ook niet
dadelijk alles veranderen.

1540 Vroeger sprak ik ook heel veel met mijn bataljon bij oefeningen, in de rust of bij
het middagappèl. Zoo heb ik indertijd de intrekking der verloven aan mijn manschappen
toegelicht. En in den schouwburg van het kamp heb ik eens een rede gehouden over den
tegenwoordigen oorlog en over de gevaren, die Nederland liep. Toen ik nog compagnies-
commandant was, heb ik herhaaldelijk de compagnie om mij heen verzameld om eens
1545 gemoedelijk met de menschen te praten. Dat hebben wij ook vanmorgen gedaan. De
afgevaardigden van het bataljon, een korporaal en zeven manschappen, hebben een paar
uur met mij in mijn kamer zitten praten. Ik heb hen eens laten opsteken en hun
gezegd, dat zij mij niet als den majoor moesten beschouwen, maar als een oudere
kameraad, die hun belangen en die van de maatschappij wilde behartigen. Ik kreeg den
1550 indruk, dat deze gelegenheid om zich te uiten zeer op prijs werd gesteld en dat de
samenkomst leidde tot beter begrip over en weer. -- En wat waren het voor klachten,
die u vernam? – Hoofdzakelijk kleine klachten, die wel verbeterd kunnen worden,
zooals over het vroeger openstellen der cantine, over het schillen der aardappelen
enz. Al waren het dan kleine klachten, toch betroffen zij zaken, die voor het leven
1555 van den soldaat van veel belang zijn, zaken, die men bovendien niet hoort als men
niet met hen spreekt. Door met de menschen te praten, wint men hun vertrouwen. Wat ik
doe, doe ik juist om te voorkomen, dat er reden is om soldatenraden te vormen. De
soldaten moeten naar mijn meening menschkundig behandeld worden. – Zijn er hier in
Millingen weleens ongeregelheden voorgekomen? – Eenige malen zijn de menschen te
1560 hoop geloopt omdat er te weinig aardappelen waren. De bataljonscommandanten hebben
toen uiteengezet, dat men het in de burgermaatschappij met nog minder moest stellen,
en dat men niet meer kon eischen. En daarmee hebben de soldaten toen genoeg
genomen. Majoor Bruyn deelde ons ten slotte nog mede, dat het in zijn bedoeling lag
zijn compagniescommandanten uit te noodigen, eveneens dergelijke bijeenkomsten te
1565 beleggen.

Aan de Belgische grens.

Sas van Gent, 10 Nov., 9½ uur 's av. Vele wegen leiden naar Rome en meer dan één weg
naar Selzaete, al zijn ze ook alle door prikkeldraad afgesloten en staat nog altijd
1570 bij ieder hek de dubbele post der 2e marinedivisie. Maar ook in den geest dezer
mannen schijnt, zoo lijkt het, aan de grensposten een milder geest gevaren. Die in de
loopgraaf aan de overzijde van het kanaal wuifden gistermiddag met de matrozenmuts
tegen ons groepje, bestaande uit twee officieren en twee journalisten, toen wij het
opblazen der werken aan het zijkanaalje gadesloegen. En aan den overkant, de post bij
1575 de heuvels, al vriendelijkheid wat er aan is. Daar wordt een formeele handel gedreven
in granaatringen, helmen, uniformknoopen, patronen en ijzeren kruisen. Menig Sas van
Gentsche schoone prijkt met een zwart lintje van een ijzeren oorlogskruis, haar door

1580 een der Duitschers aan het hek van den draad bij de heuvels gegeven, op Belgisch
terrein eigenlijk. Maar de Duitse schildwachten schijnen het niet zoo kinderachtig
nauw te nemen als de Belgen, die blijkbaar weer van spionnendienst zijn vervuld. De
lust tot zakendoen is bij de Duitschers zoo toegenomen, dat ze onmiddellijk tot het
verkoopen van équipement- en uitrustingsstukken bereid zijn. Zij kennen geen vaste
prijzen, halen er van, wat zij kunnen en laten een kooplustige niet gauw ontglippen.
1585 Enkele mannen met erkend koopmanstalent sjacheren voor de heele compagnie. De
feldwebel staat er bij, amuseert zich om het gedoe, dat ongestoord wordt voortgezet,
ongeacht of een oberluitnant dan wel een hauptmann arriveert. Gistermiddag is het
gebeurd, dat onze schildwacht een Duitser aanhield, die in de estaminet gekomen was
bij het hek, doch op ons gebied, alleen om een helm aan een op oorlogstuig gesteld
landgenoot te verkoopen. Naar de commandant van Sas van Gent gebracht, wist de koper
1590 zijne invrijheidstelling te bewerken.
'k Wil maar zeggen, dat het er nog al gemoedelijk toegaat bij de Duitse
wachtposten, zelfs bij die op meer afgelegen punten. Zoo aan den weg naar Sezaete
over het visschershuisje aan de oostzijde van het kanaal doch verder het land in.
Langs den Canisvliet parallel loopende met het kanaal leidt de weg naar het Belgisch
1595 gebied achter Selzaete. Voorbij het visschershuisje over een kleine brug komt men bij
aan Duitschen schildwacht. We staan weer voor Belgisch gebied, den achterkant van den
heuvel. Ik trof er een jongen uit Solingen, voor het ontvangen van inlichtingen zeer
ontvankelijk. Ik gaf hem het jongste Zaterdagochtendnummer van het "Handelsblad", het
nieuwste nieuws tot heden tot mij doorgedrongen. Hij aanvaardde de courant met groote
1600 vreugde. In geen zes weken hadden zij couranten gezien, op een enkel exemplaar na van
de "Rheinsch-Westfälische" na, dat de officieren hadden weggesmeten. "Waar staat het
van Duitschland?" Ik wees hem het uitvoerig bericht over den opstand in de Duitse
steden.
- "Maar het is Hollandsch!" - "Geeft niet. Daar halen we een Vlaming bij. Hij was
1605 dankbaar, voor een drinkgeld niet onverschillig. Over anderhalf uur zou hij worden
afgelost. Als we dan wilden zorgen terug te zijn. Zoo kwamen we aan de uiterste
oostzijde van Selzaete, waar zich slechts nu en dan een inwoner vertoonde. Er waren
er nog al veel. Zij loerden van achter de ondergordijntjes naar de twee rondkijkende
1610 gasten. Het was een zonderlinge gewaarwording in dat uitgestorven plaatsje, vooral
als men haakt naar menschen, die over den toestand inlichtingen kunnen geven. Het
bombardement van Maandagmiddag had in dit gedeelte geen schade aangericht, maar
verderop in de richting van het kanaal waren vele huizen gehavend. De bewoners hadden
op last van de Duitschers voor de ramen van verschillende perceelen planken
gespijkerd. We meenden aanvankelijk dat dit alle door bombardement beschadigde huizen
1615 waren en kwamen diep onder den indruk van de schade die een beschieting van twintig
minuten kan teweegbrengen. Het was wel erg, maar niet zoo erg als het zich liet
aanzien. Bewoners, die om ons slopen als inboorlingen van Nieuw-Guinea om een blanke,
doch later onmiddellijk vriendschap sloten, hebben het ons anders verteld. Terwijl
zij met ons opliepen en den raad gaven, zoo onbevangen mogelijk mee te loopen, om bij
1620 de militairen geen argwaan te woken, wezen zij ons een aantal woningen, waar
Maandagmiddag granaten waren ingeslagen. Op de markt hadden granaten stukken van
gevels en halve dgen [daken?] weggenomen. Puin lag nog in de nabijheid, Het waren
"staminets", waar de Duitschers druk verkeerden. Eenige matrozen werden getroffen,
terwijl zij zich naar de kelder begaven. Van een ander huis nam een projectiel het
1625 uithangbord weg en een stuk van het dak. Er waren twee gaten geschoten in achtermuren
der kerk en 't verwonderde den bewoners, dat de toren nog niet onder vuur was
genomen, daar deze herhaaldelijk door matrozen werd beklommen en zelfs een
telefoondraad van de toren naar de Kommandantur was aangelegd. Het gemeentehuis bleef
tot heden gespaard. De door het bombardement aangerichte schade was groot, doch
1630 grooter nog, naar de bewoners meedeelden, die te wijten aan de roofzucht der
marinemannen.
Voor menig door hen leeggeplunderd huis, leeggehaald toen de bewoners waren
vertrokken, hadden zij planken laten spijkeren, zoogenaamd, om het eigendom van de
afwezigen te beschermen. In het zothuis waren de zevenhonderd verpleegden in de
1635 kelders, toen de matrozen uit de bovenvertrekken alles weghaalden. Zelfs de
levensmiddelenvoorraad van de Relief was niet veilig. Zij namen het meel, het spek en
boden hedenmorgen voor drie mark een baaltje bloem aan. Zelfs eigendommen der
religieuzen hebben er aan moeten gelooven, om de soldaten aan geld te helpen, want
het geroofde trachten zij voor een appel en een ei aan den man te brengen.
1640 Persoonlijk hebben de gemeentenaren van de Duitse soldaten weinig last. Zij zeiden
dat hun verblijf nog maar van korten duur zou zijn. Gisteravond elf uur werd hun
gezegd, zich gereed te houden om ieder oogenblik te vertrekken. Deze week, toen het
gebeurde te Kiel tot hen was doorgedrongen spraken zij er van, dat ook in hunne

1645 divisie rare dingen zouden gebeuren, als hunne officieren voortgingen een hoogen toon
aan te slaan. Sedert hebben deze zich weinig met de manschappen bemoeid. We waren van
plan het dorp verder in te gaan. Het was omstreeks vier uur toen de Belgen een hevig
bombardement begonnen blijkbaar voor de aan de zuidzijde opgestelde batterijen
bedoeld. Matrozen met een groote letter "V" op den arm, z.g. "obermatrozen", snelden
1650 uit een wachthuis en riepen ons en dan menschen toe: "weg, weg!" In een ommezien
waren de menschen verdwenen. Wij zochten dekking in een sloot en gingen, toen 't wat
luwde, langs denzelfden weg, dien we gekomen waren. We zagen enkele granaten op
vijfhonderd meter afstand in den kleibodem dringen bij verdekt opgesteld geschut. Het
stadje werd blijkbaar gespaard. Zoo kwamen we voorbij dezelfde schildwachten weer op
1655 Hollandschen bodem. Het vuren werd voortgezet. De Duitsche batterijen, die te kort
waren ingeschoten en in het kanaal neerploften.

Vijf Britsche vliegers aangebracht.

1660 Men seint ons uit IJmuiden: Door de stoomdrifters "Zeepaardje" en "Corrie" werden
hier te zamen vijf Britsche vliegers aangebracht, welke gered waren uit een
vliegtuig, dat met gebrek aan brandstof rondreef. Wegens den storm kon men het
vliegtuig niet op sleeptouw nemen, zoodat dit werd vernietigd.

De toevloed van krijgsgevangenen uit Duitschland.

1665 Men deelt ons mede: Het is te verwachten, dat, nu in Duitschland de krijgsgevangenen
der geallieerden zijn vrijgelaten, zij zich in grooten getale door Nederland naar hun
vaderland zullen trachten te begeven. Om die beweging in goede banen te houden zal
een zeker aantal van onze troepen beschikbaar moeten blijven om daarbij de noodige
diensten te bewijzen.

De revolutie in Duitschland.

1670 Uit Essen teruggekeerde Hollandsche arbeiders deelden gisteren aan een onzer
correspondenten aan de grens mede, dat de firma Krupp aan haar Hollandsche werklieden
heeft medegedeeld, dat geen arbeidscontracten worden verlengd of nieuwe afgesloten.
Wie het wenschen kunnen onmiddellijk huiswaarts keeren, anderen kunnen nog blijven tot
1675 hun contract is afgelopen. De munitie-aanmaak is reeds nagenoeg geheel gestaakt. De
revolutie brak ook in Essen door. Bij het vertrek dezer arbeiders, Zaterdagmorgen,
woei reeds de roode vlag van het station en liepen honderden soldaten door de straten
met de roode kokarde getooid.

Het Hamburger Prijzenhof.

1680 Het Hamburger Prijzenhof oordeelde in de zitting dd. 8 dezer de aanhouding in de
Noordzee en het opbrengen naar Wilhelmshaven op 4 Febr. l.l. van den Nederl. kotter
"Johanna", met 19 blokken staal en 463 kisten lucifers, van Noorwegen naar Rotterdam
bestemd, voor rechtmatig. De blokken staal werden prijs verklaard, doch het schip en
1685 de lading lucifers vrij gegeven. De aanspraken voor schadevergoeding werden
afgewezen. De kosten van het geding, alsmede die onkosten voor schip en lading
gedurende het onderzoek, komen ten laste van het schip.

Geestdrift der Bohemers.

1690 Heden kwamen bijna alle leden van de Tsjecho-Slowakische vereeniging J. A. Komensky
naar Naarden, om daar, aan het graf van Johan Amos Comenius, uiting te geven aan hun
vreugde over de onafhankelijkheid van Boheme en tevens te toonen, dat men algemeen in
die vereeniging instemt met het programma van den Nationalen Raad der Czechen te
1695 Parijs. Onder de talrijke Bohemers merkten wij op den Tsjecischen Harpist Klicka en
zijne eechtgenoot en de Tsjechische zangeres Maria Srédlova. Bij het Comeniusmonument
gekomen, weid daarop een prachtige krans gelegd. Op een der linten was met gouden
letters gedrukt: Na památku oswobozeni z 300 leté poroby a za lozeni ceskoslovenského
státu 28-x -1918. (Na drie honderdjarige onderdrukking is de Tsjecho-Slowakische
staat gevestigd); op het andere lint stond eveneens in de Czechische taal: Aangeboden
1700 door de Tsjecho-Slowakische vereeniging J. A. Komensky in Nederland. De heer F. W.
Drijver Jr., bestuurslid der Naardensche Comeniusvereeniging nam het woord en
herdacht in de eerste plaats den heer Maas, die onlangs is overleden, doch die steeds
in zijn toespraken den Bohemers moed in sprak om te volharden, want dat voor hen,
evenals voor ons in de tachtigjarigen worstelstrijd met Spanje, eenmaal de verlossing
1705 zou komen. In een kort overzicht schetste hij de geschiedenis van bet Czechische volk
en hoe dit volk, gelijk met de nationale vrijheid, ook de vrijheid van geest
verdedigde. Vervolgens releveerde spreker de groote vorderingen hunner beschaving en
noemde in dit verband den grooten landgenoot van de bedevaartgangers n.l. Johan Amos
Comenius, die balling 's lands is gestorven, wegens zijn vooruitstrevende begrippen

- 1710 vooral ook op het gebied van het onderwijs.
Ten slotte wenschte hij de Bohemers geluk met hun onafhankelijkheid en hoopte, dat het Czechische volk een eereplaats onder de zelfstandige naties in Europa moge gaan innemen. De heer Sinek, voorzitter der vereeniging, dankte den heer Drijver voor zijn sympathieke woorden en sprak vervolgens in zijn landstaal de groote vreugde uit,
1715 welke iederen Bohemer bezielt, vooral nu zij hier stonden aan de laatste rustplaats van hem, aan wien Boheme en de geheele wereld veel verplicht is. Ten slotte zong men eenige vaderlandsche liederen. Een bijzondere daad van piëteit mag het genoemd worden, dat daarna de geheele vereeniging zich te voet begaf naar de op een half uur gaans buiten Naarden gelegen begraafplaats om de laatste rustplaats van hen heer J.
1720 H. Maas te bezoeken. Aldaar werd gesproken door den hoer Sinek en den heer Arentsen, welke laatste tevens den dank der familie Maas bracht voor deze bijzondere attentie aan den ontslapene bewezen. In Naarden teruggekeerd, werd de voormalige Fransche kerk bezocht, thans de kazerne weeshuis, en dáár werd den Czechen eenigszins aangeduid, waar ongeveer het stoffelijk overschot van Comenius begraven is geweest. Zichtbaar
1725 aangedaan betreurden velen hunner, dat van de assche van Comenius niets meer was bewaard gebleven, omdat men bij het opruimen der graven niet vermoedde, wie daar zijn laatste rustplaats had. Toch vermeldde het begrafenisboek, dat in het Comeniusmuseum te Naarden onder steen No. 8 Johan Amos Comenius begraven lag, welke steen thans in het museum te Praag berust.
- 1730 Reeds was het vier uur in den namiddag geworden en toen vroegen de Bohemers om een rustige plaats, waar zij door hun gevierde zangeres, Marta Srédlova, eenige liederen konden laten vertolken, waarvan de woorden toepasselijk waren on de bevrijding van Boheme. In devote on dankbare stemming wilden zij dit aanhooren en dank zij de welwillendheid van den organist H. V. P. Schoonderbeek en ds. F. W. Drijver kreeg men
1735 toegang tot Naardens Groote Kerk, waar genoemde zangeres van het orgel een choraal uit de 12de en de 15de eeuw vertolkte, hetgeen een diepen indruk maakte op de stille schare daar beneden. Natuurlijk werden deze liederen, bewerkt en geaccompagneerd door haar echtgenoot den harpist Klicka, in de landstaal gezongen. De vertaling van het 15de eeuwsch koraal is als volgt: "lij, die Gods en Zijner wetten strijders zijt,
1740 smeekt God om kracht en vertrouwt, dat ge met Zijn hulp eindelijk toch zult overwinnen. De Heere beveelt niet angstig te zijn voor de moordenaars des lichaams, hij eischt echter ook het leven op te offeren uit liefde tot onze naasten. Laten wij daarom moedig onze harten versterken." Nadat mevrouw Klicka nog het Boheemsche volkslied had gezongen en de heer Schoonderbeek indrukwekkend de trompetten,
1745 clarinetten en bazuinen van het orgel door de gewelven had doen schallen, verlieten de Tjecho-Slowaken dankbaar het kerkgebouw.

Vervolg Telegrammen en Oorlogsnieuws.

Op het Westelijk oorlogstooneel.

1750 Belgisch legerbericht.

LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) De Belgen trokken over de Schelde bij Semmersaeke. Levendig artillerievuur nabij Gent.

Duitsch legerbericht.

- 1755 BERLIJN, 10 Nov. (W. B.) Off. Tusschen Schelde en Maas is de vijand gisteren onze bewegingen over Bonsée, Lenne, St. Chislain, Maubeuge, Trelon en over de Sormonne ten W. van Charleville gevolgd. Op de oostelijke Maashoogten en in de Woevrevlakte werden herhaaldelijk aanvallen der Amerikanen afgeslagen.

1760 Engelsch legerbericht.

LONDEN, 9 Nov. 's av. (Reuter.) Haig meldt: Over het gansche Britsche front rukken onze troepen voorwaarts, de vijand trekt snel terug. Aan den rechtervleugel komen het derde en het vierde leger langs beide zijden der Sambre in de richting van de Belgische grens vooruit. Zij ondervinden slechts geringen stelselmatigen tegenstand.
1765 In het centrum maakte het eerste leger snelle vorderingen aan beide zijden van het kanaal Bergen-Condé. Ten Z. van dit kanaal trokken onze troepen over den spoorweg Maubeuge-Bergen en naderen laatstgenoemde stad. Ten N. van het Bergen-Condé-kanaal hebben de linkervleugel van het eerste leger en de rechter-divisies van het vijfde leger de streek tusschen de Schelde en het kanaal van Antoing gezuiverd, Peruwels
1770 genomen en zijn het Antoing-kanaal ten Z. van die stad overgetrokken. Aan den linkervleugel bereikten het vijfde en het eerste leger den O. oever der Schelde over het geheele front. De troepen van het vijfde namen Antoing en Doornik en maakten vorderingen ten O. dezer steden. Verder N.-waarts nadert het tweede leger Renaix.

- 1775 LONDEN, 9 Nov. 's av. (Reuter.) Off. Ten z. van de Sambre bereikten onze voorhoeden

Naspeuringen van Paul Theelen: 11 november 1918

- de Fransch-Belgische grens. Ten n. van de Sambre wonnen wij terrein niettegenstaande den eenigszins verhoogden tegenstand van de Duitsche achterhoeden. Onze vooruitgeschoven afdeelingen dringen op ten z.o. van Bergen en bereikten de lijn van het kanaal ten w. en n.w. van die stad. Ten o. van Maubeuge vielen groote
- 1780 hoeveelheden rollend materiaal in onze handen. Ten n. van het Bergen-Condekanaal veroverden onze troepen Lenze; de cavalerie nadert Ath. Wij wonnen terrein vier mijlen ten o. van Henaix. Onze nachtvliegers wierpen ruim 26 ton bommen op de spoorwegknooppunten Luik, Leuven en Charleroi. Twee machines keerden niet terug.
- 1785 LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Haig meldt: Onze vooruitgeschoven troepen blijven in voeling met den terugtrekkenden vijand. Onze troepen bezetten de voorstad Berlaimont aan den Z.rand van Bergen. Verder N.waarts naderen wij Leuze en namen wij Renaix.
- LONDEN, 10 Nov. 's av. (Reuter.) Haig meldt: Ten Z. der Sambre bereikten onze vooruitgeschoven troepen de Fransch-Belgische grens. Ten N. der Sambre zetten wij onzen opmarsch voort in weerwil van den eenigszins toegenomen tegenstand der vijandelijke achterhoeden. Onze voorgeschoven afdeelingen rukten op ten Z.O. van Bergen, en bereikten de kanaallinie ten W. en N.W. van Bergen. Op de spoorwegen ten O. van Maubeuge vielen groote hoeveelheden rollend materieel in onze handen. Ten N.
- 1790 van het kanaal Bergen-Condé namen onze troepen Leuze en nadert onze cavalerie de stad Ath. Wij kwamsn vooruit tot vier mijlen ten O. van Renaix. Op 9 Nov. werden 12 Duitsche vliegtuigen neergeschoten en zeven tot dalen gedwongen, terwijl 15 Britsche verloren gingen. De Engelsche vliegers wierpen ca. 40 ton bommen op de spoorwegkruispunten van Luik, Leuven en Charleroi.
- 1795
- 1800 **Britsch-Belgisch legerbericht.**
LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Offic. Belgische troepen bezetten den W. oever van het Gent-Terneuzen-kanaal vanaf de Nederlandsche grens tot aan het station van Gent. Het Fransche leger trok op aan de overzijde van de Schelde en bezette ondanks hevigen
- 1805 tegenstand melden, Epelaer en het N. gedeelte van Meersch, waarvan het Z. gedeelte door de Engelschen was genomen. De hoogten van Koppenberg, ten O. van Melden, werden eveneens genomen.
- Fransch legerbericht.**
- 1810 PARIJS, 9 Nov (Havas.) De Fransche troepen, die hunnen opmarsch voortzetten, zijn op eenige punten tot 15 K.M. gevorderd. Aan den linkervleugel zijn afdeelingen cavalerie over de Belgische grens getrokken. Zij bestookten de Duitsche achterhoeden, maakten gevangenen en veroverden kanonnen, een groote hoeveelheid ander oorlogsmaterieel en verscheiden spoortreinen. Glageons, Fourmies, Herisson, Anor en St. Michel werden door
- 1815 de Franschen bezet, Fransche afdeelingen zetten voorbij die plaatsen de vervolging voort op de algemeene linie Mornigies, noordelijke zoom van het bosoh St. Michel, Macquenoise en Forge-Philippa. Meer naar het Oosten toe hebben zij den overtocht over de Thon en de Aube geforceerd en de plateaux genomen ten N. van deze beide rivieren niettegenstaande den levendigen tegenstand der Duitschers. De Franschen namen Signy-
- 1820 le-Petit en zijn thans reede een heel eind voorbij die plaats. Zij bereikten den spoorweg van Mezières naar Hirsson en het dorp Wagny tea Z. van Mauber-Fontaine. Met hunnen rechtervleugel staan de Franschen aan de Sormonne. Zij hebben Mézières en Mohon omsingeld en zijn over de Maas getrokken ter hoogte van Linnes.
- 1825 PARIJS, 10 Nov. (Havas.) Nam. communiqué. De vervolging werd heden onder gunstige omstandigheden voortgezet. Ten W. van Mézières trokken onze troepen over de Sormonne, namen het dorp van dien naam en bereikten den weg van Hireon naar Mezières ten Z. van Renivez. Aan onzen rechtervleugel zetten wij den overtocht over de Maas tusschen Lumes en Donchéry voort. Bij zijn steeds meer overhaasten terugtocht laat de vijand overal aanzienlijke hoeveelheden materieel in den steek. Wij maakten vele kanonnen,
- 1830 voertuigen en geheele spoortreinen buit.
- PARIJS, 10 Nov. (Reuter.) Off. Bij de vervolging van de vijandelijke achterhoeden, die poogden krachtigen tegenstand te bieden op verschillende punten en in het bijzonder in het centrum en op den rechtervleugel, wonnen wij aanzienlijk terrein over het geheele front. Wij veroverden ten n. van de Oise Eppe-Sauvage, 17 K.M. ten
- 1835 O. van Avesnes. Wij rukten voorbij Bailievre in België en bereikten verder oostwaarts den n. rand van het Signy-bosch, niettegenstaande 's vijands verhoogden tegenstand. De Italianen op den rechtervleugel veroverden Tremolois. Ten w. van de Maas staan wij twee en een halve K.M. ten n. van Charleville. De Duitschers deden ten o. van Mezières [Mézières] hevige doch vruchteloze tegenaanvallen in de streek van
- 1840 Donchery. Wij handhaafden ons op den n. oever van de Maas. De oorlogsbuit wordt steeds grooter en bevat o.a. autoparken met talrijke vrachtwagens.

Amerikaansch legerbericht.

1845 LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Ons eerste en tweede leger wonnen aanzienlijk terrein in een reeks plaatselijke operaties op talrijke punten tusschen Maas en Moesel. Het eerste leger gesteund door Fransche eenheden, bereikte de buitenwijken van Stenay, bezette Bois de Chenois ten z. van Baalou en veroverde Giberov, Abaucourt en Grimaucourt. In Woevre drong het tweede leger, niettegenstaande dan hardnekkigen tegenstand, in de vijandelijke linies en verdreef den vijand uit verschillende sterke stellingen. Wij veroverden Marcheville en St. Hilaire en verdreven den vijand uit Bois Martin.

Van het Zuidelijk oorlogstooneel.

Fransch legerbericht.

1855 PARIJS, 10 Nov. (Reuter.) Ten N. van Donau en Save zijn de Serviërs opgerukt naar Weisskirchen en Böskarek, de terugtrekkende Duitschers voor zich uit drijvende. De Serviërs trokken Serajewo binnen. In den strijd, die voorafging aan de verovering van Skoetari, werden 4000 gevangenen gemaakt.

1860 **ENGELAND.**

Lloyd George aan het woord.

LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Lloyd George, de premier zeide aan den maaltijd in de Guildhall (ter eere van de ambtsaanvaarding door den nieuwen Lord Mayor), dat hij verleden jaar om dezen tijd zich naar Italië had gehaast om te helpen onze bondgenooten gelegenheid te geven zich te herstellen, en zij hadden zich dapper hersteld. Het was een donker uur in de worsteling. De Duitsche duikbooten brachten onze schepen tot zinken. Rusland was uit den oorloggetreden, Amerika riep zijn strijdkrachten op en oefende ze, maar had nog geen bataljon in de vuurlinie. In de lente brak de ge?? furie van Teutoonsche kracht los tegen ons leger. Voor een oogenblik werden onze linies gebroken, en alleen door den moed, de hardnekkigheid onzer troepen en door onze hulpbronnen, kon den vijand worden belet den tr[i]omf binnen te halen. De Kanaal-havens werden bedreigd, de speer werd meedoogenloos naar het hart van Frankrijk gedreven. Turkije marcheerde op naar het Oosten, Bulgarije hield op Grieksch en Servisch gebied oogenschijnlijk ondoordringbare stellingen bezet. De leeuw bevond zich is koortsdampige moerassen en de adelaar was neergestreken op onbereikbare hoogten. Oostenrijk scheen stevig vast te staan op Italiaanschen bodem. In de lente stonden de Italianen tegenover een leger dat oppermachtig was in aantal en uitrusting. Britsche of Fransche hulp was niet beschikbaar omdat deze troepen bezig waren den Franschen en Belgischen grond te verdedigen. En in Italië was men zeer bezorgd. De verandering van toen tot nu toe was de meest dramatische in de geschiedenis. De Turksche legers waren vernietigd door een combinatie van schitterende strategie, vlugheid, moed en organisatie, en de Turksche hoofdstad lag nu bijna onder het bereik van de kanonnen van onze vloot. Bulgarije was bezet van de bergen tot de zes. Oostenrijk was verpletterd en gebroken. Duitschland, de grootste onzer vijanden was teruggeslagen en het leger dat eenmaal het geweldigste ter wereld was, was nu nauwelijks een leger meer. De Duitsche vloot was zeker geen vloot meer. De keizer en kroonprins hadden afstand gedaan van den troon en een regent was nog niet benoemd. Dit was het meest dramatische oordeel in de wereldgeschiedenis. Wij waren geen wraakgierig volk, zeide Lloyd George, maar wanneer de keizer en de kroonprins niet waren afgezet zou niemand de Duitsche verzekeringen voor de toekomst bevredigend hebben geacht. Het Duitsche volk heeft nu de macht. Laat dat voldoende zijn. Over de vertraging is de zending van de voorwaarden naar de Duitschers zeide Lloyd George dat deze niet het gevolg was van oneenigheid onder de geallieerden. De regeling met Bulgarije opende de flank van Turkije, de regeling met Turkije opende de flank van Oostenrijk en de regeling met Oostenrijk was zoo ingericht, dat de kwetsbaarste flank van Duitschland werd blootgesteld. *Daarom hadden de geallieerden gewacht.* Lloyd George zeide voorts, dat Duitschland geen keus had of zou hebben, wat de aanvaarding der wapenstilstandsvoorwaarden betrof. Wanneer er geen kostbare levens mee gemoeid waren, zou het antwoord hem onverschillig zijn. Duitschland zou alleen aan ruïne kunnen ontkomen door onmiddellijke overgave. Zijn lot was bezegeld. Lloyd George had geen wanhoop bemerkt in de uren van tegenslag, en geen dolle vreugde op het oogenblik van de zege. Toch konden wij niet vergeten hoe de regeerders van Duitschland met volle toestemming van het volk hunne vreeselijke misdrijven hadden gepleegd tegen de menschheid. De voorwaarden moesten de lust doen vergaan om zulke gruwelen te herhalen. Wij zouden geen onrecht doen en geen rechten laten varen. Wij wenschten geen meter Duitschen grond en zouden niet de dwaasheid van 1870 begaan, waarvoor Duitschland zoo vreeselijk werd gestraft. Wij hadden geen plannen met het

1910 Duitse volk, maar ofschoon wij niet in hun vrijheid wilden ingrijpen, waren wij vastbesloten de vrijheid van ons eigen volk te handhaven. Wij konden de schuld en schande van dezen oorlog niet behandelen als iets dat geen Oordeel na zich sleept over het verantwoordelijke rijk en stelsel. Vier en een half jaar van verschrikking, 1915 miljoenen dooden en verminkten, dit alle moest worden afgerekend. Lloyd George wilde zijn vreugde en dankbaarheid niet bedwingen dat het oogenblik des oordeels gekomen was. Hij hoopte weldra in de gelegenheid te zijn, de dankbaarheid der natie in te roepen voor de mannen die het hunne hadden bijgedragen tot dezen grooten triomf. Voorts bracht hij hulde aan wat de Dominions hadden verricht en zeide dat zij een stem moesten hebben bij de bepaling der vredesvoorwaarden. In het imperiale kabinet was een eenstemmig besluit genomen. Tenslotte zeide de premier dat de onderwerping van alle partijbelangen aan het algemeen doel in de komende jaren van vrede even 1920 noodig was als in de oorlogsjaren, en wekte op tot handhaving van de eenheid.

Beperking der munitiefabricage.

1925 LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Het ministerie van munitie gaf last aan alle fabrieken, die munitie vervaardigen, om de productie geleidelijk te verminderen, evenwel zonder de arbeiders over het algemeen onmiddellijk te ontslaan. De belangen dezer laatsten worden op verschillende manieren behartigd, o.a. door een speciale toelage voor werkelloozen, als minimum 24 sh. per week bedragende, welke gedurende zes maanden kan worden genoten.

1930 **Een banket in de Guild-Hall.**

1935 Reuter seint, dat de Lord Mayor gisteren in de Guild-Hall een banket gaf, waarbij zulke geestdriftige ovaties worden gebracht, als daar nog nimmer zijn voorgekomen. De Belgische en de Servische gezant, Cambon, de Italiaansche ambassadeur, admiraal Sims, Venizelos, allen werden stormachtig toegejuicht, maar het enthousiasme steeg ten top, toen de eerste minister binnen kwam. In een gloedvolle rede bracht Balfour achtereenvolgens hulde aan alle geallieerden, waarbij hij o. a. ook verklaarde, dat spoedig hulp zou worden geboden aan de Tsjecho-Slowaken, die strijden tegen de Duitse gevangenen en de bolsjewiki. Sir Eric Geddes deelde o. a. mede, dat nog maar tien dagen geleden de admiraliteit ieder uur een zee strijd verwachtte. De Duitse vloot had bevel om uit te varen ten einde de laatste kans te wagen, maar de manschappen wilden niet. Thans voeren de helft der Duitse vloot en alle forten in de Duitse vlootbases de roode vlag. Geddes voegde hieraan nog toe, dat gedurende de eerste zes maanden van dit jaar ruim 100 Duitse oorlogsschepen (duikbooten niet inbegrepen) tot zinken zijn gebracht. Lloyd George, die daarop het woord nam, 1940 verklaarde: Thans hoeft Duitschland nog de keus, maar morgen hoeft het die niet meer. Het is inwendig en uitwendig ineengestort. Er is een wijze, waarop het de vernietiging kan vermijden, n.l. onmiddellijke overgave. Ik ben één dergenen, die gelooft in den "knock out blow". Duitschlands roekelooze moedwil had de volle instemming van zijn volk. Dat moeten wij in gedachten houden. De te stellen 1945 voorwaarden moeten beletten, dat Duitschland ooit weder op dergelijke wijze optreedt.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

De wapenstilstandsvoorwaarden.

1955 Punt 10. stelt de gebieden vast, welke door militairen ontruimd moeten worden en die worden begrensd door de Szamos, de Bistritz van Maros Vasarheli af, van de Maros tot aan de monding dezer rivier in de Theiss, vervolgens van Szabadka (Maria Theresiopol), Baja Pecz (Fünfkirchen) en de Drave tot de Kroatisch-Slavonische grens. Buiten deze linie mogen zich geen troepen ophouden. De ontruimde gebieden blijven 1960 onder het bestuur der Hongaarsche regeering, die het recht heeft, daar in bet belang der openbare orde gendarmerie en politie op de been te houden. Het tweede punt schrijft volkomen demobilisatie voor. De Entente laat aan Hongarije voor de handhaving der binnenlandsche orde slechts zes infanterie- en twee cavaleriedivisies. Het derde punt betreft het recht van bezetting van alle in strategisch opzicht belangrijke punten. Ook wordt aan de Ententetroepen vrije doortocht en gebruik der 1965 verkeersmiddelen toegestaan. Het vierde punt regelt de spoorwegquaesties, het vijfde betreft het gebruik der Donaufflottille, het zesde het herstel der Servische spoorlijnen, het zevende het herstel van het Servische telegraaf- en telefoonnet. Het achtste: uitlevering van paarden en andere transportmiddelen. Punt negen: het neerleggen en bijeenbrengen der wapens. Tien: repatriëering der geïnterneerde 1970 krijgsgevangenen, waarbij van wederkeerigheid geen sprake is. Punt elf stelt vast, op welke wijze de demobilisatie zal worden geregeld, twaalf de quaestie der requisities. In dit punt werd de wensch der Hongaarsche gedelegeerden opgenomen, dat de gerequireerde artikelen overeenkomstig de binnenlandsche prijzen zullen worden

betaald.

- 1975 Punt 13 betreft de verwijdering der mijnen in de Donau. Punt 14 stelt de Hongaarsche post, telegraaf en telefoon onder controle der geallieerden. In punt 15 wordt het zenden van een attaché naar de Hongaarsche ministeries gereserveerd, in het bijzonder om de voorziening der E[entente]-troepen te controleeren, 16 verbiedt elke betrekking met Duitschland zonder goedkeuring deer te zenden militaire autoriteiten. In punt 17
- 1980 wordt elke inmenging der E[entente]-autoritei[t]en in het binnenlandsch bestuur van den Hongaarsche staat uitgesloten verklaard. Het 18e decreeteert de staking der vijandelijkheden, zoodra het wapenstilstandsverdrag geteekend is. In punt 17 der wapenstilstandsonderhandelingen bevond zich een zinsnede, bepalen, dat wanneer ergens in Hongarije oproer ontstaat, de Entente bet recht heeft, het betrokken gebied in
- 1985 eigen beheer te nemen. De Hongaarsche afgevaardigden verzetten zich heftig daartegen, daar anders Tsjechen, Roemenen en Zuid-Slaven oproeren zouden kunnen aanstichten om te bewerken, het Hongaarsche gebied onder vreemd bestuur zou komen. Het gelukte den generaal van de juistheid van dit standpunt te overtuigen, waarop de bewuste zinsnede werd geschrapt. De conventie werd echter ook in deze lezing nog niet onderteekend,
- 1990 maar aan de onderteekening werden voorwaarden verbonden.

Duitsch-Oostenrijk en Duitschland.

- WEENEN, 10 Nov. (W. B.) De D.-O. nationale vergadering zal Dinsdag een beslissing nemen over de aansluiting van D.-O. bij Duitschland, echter nog niet over de quaestie van den staatsvorm, daar ook in Duitschland de constitueerende nationale vergadering eerst een definitief besluit zal nemen. De D.-O. Nationale vergadering zal haar besluit nemen op grond van het zelfbeschikkingsrecht dor volkeren, dat door de Entente is geproclameerd.
- 1995

Italië en de Zuid-Slavische Staten.

- LAIBACH, 9 Nov. (Laibacher Corr. bur.) Ingevolge een besluit van de nationale regering van Laibach begaf zich op 7 November een deputatie naar Adelsberg teneinde een interventie bij den Italiaanschen bezettingscommandant te bewerkstelligen. Uit de besprekingen blijkt dat aangaande de interpretatie van de wapenstilstandsvoorwaarden
- 2005 tusschen het Oostenrijksch-Hongaarsche legercommando en de Italiaansche regering een misverstand bestaat. De Italianen beweren dat het Oostenrijksch-Hongaarsche leger verplicht is het gezamenlijke oorlogsmateriaal met uitzondering van de persoonlijke wapens uit te leveren. Kat Oostenrijksch-Hongaarsche leger staat op het standpunt dat slechts de helft van het zware materiaal uitgeleverd moet worden. In dezen zin
- 2010 gedragen zich ook de Oostenrijksch-Hongaarsche troepen-commandanten. De Italianen dreigen met represailles en stopten reeds het post-, telegraaf-, telefoon- en spoorwegverkeer in het volgens de wapenstilstandsvoorwaarden door de Entente te bezetten gebied. De vertegenwoordigers van de nationale regering staan op het standpunt dat de wapenstilstandsvoorwaarden voor de onafhankelijke Zuid-Slavische staat niet bestaan en dat het Oostenrijksch-Hongaarsche leger feitelijk niet bestaat. Daarom is de geheele in den Zuid-Slavischen staat aanwezige oorlogsvoorraad tot aan het vredescongres een Zuid-Slavisch bezit dat de Zuid-Slavische regering gelaten moet worden. De regering van de Zuid-Slavische gewesten die aan de Entente zijn overgegeven, verzocht aan de Zuid-Slavische regering in Agram om aan de Entente te
- 2020 verzoeken van dé bezetting dar Zuid-Slavische gebieden af te zien of deze niet door Italiaansche troepen te doen geschieden, daar men vreest dat Italië zich hierdoor een staatsrechtelijk voordeel wil verschaffen.

Karolyi bij generaal Franchet.

- BOEDAPEST, 8 Nov. (W. B.) is een memorandum, dat graaf Karolyi gisteren te Belgrado den Franschen bevelhebber voorlas, wordt gezegd: "Bewaar ons ongelukkig volk voor alle geweld en misbruiken. Hongarije is sedert 1 Nov. geen vijandelijk land meer, maar neutraal gebied. Wanneer gij in ons vaderland komt zult ge vernemen, dat ons volk vervuld is van vertrouwen en sympathie jegens Frankrijk. Wij verzoeken u alleen,
- 2030 dat, voor zoover gij vreemde troepen in Hongarije wilt legeren, dat dit geen Servische, Tsjechische of Roemeensche troepen mogen zijn, maar Fransche, Italiaansche, Engelsche of Amerikaansche, uitgezonderd koloniale troepen. Een ander zeer belangrijk verzoek is, dat in het dringende kolengebrek onverwijld voorzien moge worden. De sleutel van den toestand is in handen der Tsjechen en Polen, die den
- 2035 doorvoer van Duitse zendingen verhinderen. Verder verzoeken onze musea, dat onze kunstvoorwerpen noch als onderpand, noch onder een anderen naam weggevoerd zullen worden. Onder de Hongaarsche kunstschaten bevindt zich geen enkel buitgemaakt stuk. Bovendien verzoeken wij ook zoo spoedig mogelijk de diplomatieke betrekkingen tusschen de Entente en de Hongaren te hervatten, want slechts op die wijze zullen wij

2040 het buitenland kunnen inlichten over den waren toestand en de werkelijke bedoelingen
van het Hongaarsche volk." Toen Karolyi de zinsnede voorlas, dat de gedelegeerden de
uitvoerders van den Hongaarschen volkswil zijn, interrumpeerde de generaal den
spreker met de woorden: "Gij vertegenwoordigt slechts de Magyaarsche natie, niet de
2045 overige volken van Hongarije." De generaal antwoordde met een korte rede:
"De Hongaren waren tot 1816 in Frankrijk bemind. Sedert dien loopden zij volkomen aan
den leiband der Duitschers en hebben zij de nationaliteiten onderdrukt. De Hongaren
zijn met de Duitschers samengegaan en moeten daarom met deze laatsten boeten. Gij,
graaf Koralyi, zijt echter de eenige man, die den nood van Hongarije kunt lenigen.
2050 Hongarije is aan alle zijden door vijanden omringd; op heb eerste teeken zullen
Tsjecho-Slowaken, Roemenen en Zuid-Slaven het verpletteren. Voor de Entente is Uw
persoon, graaf Karolyi, echter een waarborg. Maak daarom het Hongaarsche volk er
nogmaals opmerkzaam op, dat het den minister-president moet steunen." De generaal
klaagde ook over de Hongaarsche pers, die gedurende den oorlog de Franschen heeft
2055 beschimpt. Generaal Franchet besprak vervolgens nog eenige bijzonderheden. De
bewering, dat de Entente-generaal Diaz de leiding der onderhandelingen heeft
opgedragen noemde hij onjuist. Hij overhandigde daarop de wapenstilstandsvoorwaarden,
die in hoofdzaak met de Italiaansche overeenstemmen.

Pogroms in West-Gallicië.

2060 WEENEN, 9 Nov. Het Weensche Zionistische Bureau seint aan het Joodsche
correspondentiebureau: In West-Gallicië woeden verschrikkelijke pogroms. Talrijke
joden zijn gedood, gewond en beroofd. De joodsche nationale raad doet een beroep op
de beschaafde wereld, en roept het Amerikaansche Jodendom op, Wilson te bewegen een
ernstige waarschuwing aan Polen te richten.

Uit Boedapest.

2065 WEENEN, 10 Nov. (W. B.) In den loop van den morgen is bij den staatsraad de
mededeeling ingekomen, dat het gebouw van de Oostenrijksche delegatie te Boedapest is
bestormd en dat de Oostenrijksche wapenschilden werden verwijderd. De staatsraad
2070 besloot daarop, dat met bet oog op deze gebeurtenis het gebouw als zetel van den
Duitsch-Oostenrijkschen gezant te Boedapest in gebruik zal worden genomen en dat
daarop onmiddellijk de rood-witroode staatsvlag van Duitsch-Oostenrijk moet worden
geheschen.

Uit Vorarlberg.

2075 BERN, 8? Nov. (W. B.) De te Bern aangekomen delegatie der Vorarlbergsche
landsvergadering heeft uitsluitend tot taak, door bemiddeling van den Zwitserschen
bondsraad de noodzakelijke levensmiddelen van de geallieerden te vragen. De delegatie
constateert uitdrukkelijk, dat de quaestie der aansluiting van Vorarlberg bij
2080 Zwitserland noch van officieele zijde, noch door de bevolking in ernst werd
besproken. De door Vorarlberg afgekondigde zelfstandigheid gaat niet zoo ver, dat het
zich tot republiek heeft verklaard. Het beschouwt zich als een land, dat deel
uitmaakt van den Duitsch-Oostenrijkschen staat met uitgebreide politieke
zelfbeschikking. Over de toekomstige constellaties in politiek opzicht werd in den
2085 Landdag nog niet gesproken. Het allereerste belang is de leniging van den
hongersnood.

Een groet aan Duitschland.

2090 BOEDAPEST, 10 Nov. (Hong. K. B.). De revolutionaire Hongaarsche regeering zendt een
broederlijke groet aan het Deutsche volk, dat zijn ketenen verbreekt en wenscht, dat
de groote sociale en politieke omwenteling er toe moge bijdragen, hun volkeren den
vurig verlangden vrede te verzekeren en dat broederlijke betrekkingen met het
Duitsche volk aangeknoopt mogen worden. De revolutionaire democratie van Hongarije
2095 verzoekt het revolutionaire Duitschland aan de in Hongarije met de wapens in de hand
strijdende troepen order te geven de wapens neer te leggen en de revolutionaire
democratie van Hongarije te steunen in haar door gebrek aan kolen ontstane behoeften.
De president der volksregeering, MICHAEL KAROLYI.

De doortocht der Duitschers door Hongarije.

2100 BERN, 10 Nov. (Havas). De "Pester Lloyd" meldt, dat de Deutsche regeering zich
verbonden heeft de hoeveelheid steenkool, welke zij aan Hongarije verschaftte als
tegenprestatie voor den vrijen doortocht der Deutsche troepen uit Roemenië en Servië
vergemaakkijken aan de geallieerden verzocht om den termijn van veertien dagen,
2105 vastgesteld in de wapenstilstandsvoorwaarden, op vier weken te brengen. Zij merkt

2110 daarbij op, dat Hongarije thans weerloos is en niet in staat om de Duitsche troepen te ontwapenen. De Entente heeft dit vierkant geweigerd, er bijvoegende, dat, zoodra de termijn van 14 dagen is verstreken, de Duitsche soldaten, die dan nog in Hongarije zijn, als gevangenen zullen worden beschouwd, en met wapenen en bagage moeten worden uitgeleverd. De Hongaarsche regeering gaf aan Duitschland kennis van dit besluit, daarbij opmerkende, dat Hongarije genoodzaakt is, zich aan de voorwaarden der geallieerden te onderwerpen.

Een Tsjecho-Slowakische vrijheidsleening.

2115 PRAAG, 10 Nov. (Havas). Het T. S. persbureau meldt: de T.-S. nationale vergadering besloot tot uitgifte van een leening, groot één milliard tegen 4% rente, welke nationale vrijheidsleening zal heeten.

ITALIË.

2120 **Italiaansch legerbericht.**

ROME, 10 Nov. (Stef.) Onze troepen rukken op naar Brenneco in het Isargo-dal. Zij bezetten Totlach en zetten hun tocht in O.-richting in de vlakte van Venetië voort. Gisteren vielen geen feiten van belang voor.

2125 **ZWITSERLAND.**

De revolutionnaire beweging.

2130 Het Hollandsch Nieuwsbureau meldt van de Zwitsersche grens dat de revolutionnaire beweging algemeen is. De algemeene staking is geproclameerd. De grenzen zijn voorloopig tot morgen, Maandagmiddag, gesloten. (Uit het telegram blijkt niet duidelijk of het slaat op den toestand in Zwitserland, dan wel op dien in Duitschland. Red. H.)

De Tsjechen, Slowaken.

2135 Men schrijft ons uit Zürich d.d. 6 Nov.: De Tsjechen, Slowaken en Serviërs – of beter hun officieele afgevaardigden – werken hier hard aan den opbouw van hun toekomstig nieuw en onafhankelijk, gemeenschappelijk en grooter vaderland. Zij werken in Genève vooral, waar gisteravond ook de Servische premier Pasjitsj is aangekomen, in Lausanne en in Zürich, kortom overal, waar sedert jaren de nationale clubs voor het groote bevrijdingswerk propaganda maakten, en thans in ongestoord overleg den laatsten steen aan het lang gewenschte nieuwe staatsgebouw gelegd kan worden. En interessant is vooral de nieuwe wijze van werken. De ouderwetsche geheime diplomatie, het binnenkamersche gekonkel, heeft zijn tijd blijkbaar gehad. Ik had het buitenkansje bij een toevallig bezoek aan Genève een der belangrijkste groepen, onder wie Stanek, Klosatsj, Habermann, Kramarz, Kalina, e. a. in mijn hotel aan den arbeid te kunnen zien. In een hoek van de huiselijke hall, dicht onder den rook van een smeulend-vlammen den haard, zaten de heeren zoo gemoedelijk als de andere niet-politiseerende gasten om een groote tafel en dronken er hun zwarte koffie en familie uit één grooten nikkelen ketel. Van het discours verstonden wij natuurlijk niemendal, wij zagen alleen dat het er levendig toeging. Nu en dan stond een groepje van drie of vier man op, om zich met een enkelen opposant – want die waren er ook bij – in de lange wandelgang afzonderlijk te onderhouden. Daarna werd dan, terwijl allen zich belangstellend over het papier heenbogen, met een stukje zakpotlood in het concept de noodige verandering aangebracht. Zoo ging het langen tijd heen en weer, totdat het gezelschap opbrak, om in een der groote zalen van Genève voor de talrijke, van alle zijden aangekomen landslieden de plannen voor de toekomst vast te leggen. Dat was voor acht dagen. Sedert dien trekken kleine propagandagroepen door Zwitserland, om in de universiteitssteden voordrachten te houden voor hun landslieden, de intellectueele *spes patriae*. En ook andere belangstellenden worden graag toegelaten. Men kan dan uit den mond van Stanek hooren, dat het groote heden voorbereid werd door de emigranten in het buitenland; dat vooral de politieke atmosfeer van Zwitserland veel tot de voorbereiding der huidige vrijheidsbeweging bijgedragen heeft; dat in Zwitserland meer dan ergens anders de eerste pogingen rijpen konden, en dat zij van daar uit naar de andere Westersche staten zijn overgeslagen. De staatsvorm van het nieuwe vaderland kan dan ook geen andere zijn, dan die der democratische republiek. Men kon er ook vernemen, hoe de nieuwe toestand reeds sedert geruimen tijd bezig was zich te ontwikkelen. Reeds in het voorjaar bestond er een geheime nationale regeering, wier leden elk ingewijde kende, en die door middel van vertrouwde boden in het geheim met Massaryk en zijn vrienden in het buitenland onderhandelden. De nationale strijdpenning werd door de beproefde patriotten prompt betaald. En in den laatstentijd voelde men zich wel zoo sterk, dat op den Ring in Krakau de jeugd zich ongestraft durfde vermaken met een hond, dien men

2175 had omhangen met het "Eiserne Kreuz" en de orde "Pour le mérite" en over het plein heen en weer liet springen. En in de uitstalkasten der boekwinkels zag men allerlei spotprenten en satirieke geschriften. Zoo werd de bevrijding van heden reeds sedert maanden voorbereid.

SPANJE.

Het nieuwe ministerie.

2180 MADRID, 9 Nov. (Reuter.) Garcia Prieto heeft een kabinet gevormd, waarvan deed uitmaken Alba (financiën) en Romanones (buitenl. zaken).

De Spaansche kabinetscrisis.

2185 MADRID, 9 Nov. (Reuter.) Romanones vormt een kabinet met steun van Prieto en Albo. De lijst der ministers zal den koning heden voorgelegd worden.

TURKIJE.

De Britsche belangen in Turkije.

2190 LONDEN, 10 Nov. (Reuter.) Vice-admiraal Calthorpe is benoemd tot "high commissioner" te Konstantinopel om gedurende de overgangperiode het contact met de Turksche regeering te handhaven en de Britsche belangen en onderdanen in Turkije te beschermen.

POLEN.

De Duitschers geven het bestuur uit handen.

2195 WARSCHAU, ongedateerd. (W. B.) Gouverneur-generaal v. Beseler heeft den Poolschen Regentschapsraad medegedeeld, dat op last van den rijkskanselier het landsbestuur in het generaal-gouvernement Warschau vóór 1 Dec. aan de Poolsche regeering zal worden overgedragen. De hoofdspoorwegen, de telegraaf- en telefoonlijnen, die militaire belangen dienen, blijven onder militair bestuur. Het generaal-gouvernement wordt 2200 dezer dagen opgeheven. De voor het handhaven der orde en veiligheid in het land nog noodzakelijke bezettingstroepen komen onder een militairen bevelhebber. Het hoofd van het bestuur is gemachtigd, met de Poolsche regeering een regeling te treffen omtrent de overgave van het landsbestuur alsmede een voorloopig op wederkeerigheid berustende economische overeenkomst te sluiten, die van kracht zal blijven tot de normale 2205 economische betrekkingen zijn hersteld.

Revolutie te Warschau.

2210 WARSCHAU, 10 Nov. (W. B.) Eenige landstorm-bataillons te Warschau deden stappen tot de vorming van een soldatenraad. De Polen nemen een vijandige houding aan tegen de Duitsche troepen, dien zij den marsch door Polen weigeren. Het station te Warschau is door Polen reeds bezet. Men zegt dat er in de straten reeds gevochten wordt.

VEREENIGDE STATEN.

Het reliefwerk.

2215 WASHINGTON, 10 Nov. (H. N.) Namens het staatsdepartement is de volgende verklaring afgelegd: President Wilson heeft den heer Hoover, den Amerikaanschen voedselregelaar, belast met de organisatie van maatregelen om de bevrijde volken van Europa van levensmiddelen te voorzien en om het reliefwerk op zich te nemen in samenwerking met de verschillende regeeringen. Het is noodzakelijk om de schikkingen uit te breiden en 2220 te volmaken voor de bevolking van dat gedeelte van België en Frankrijk dat thans bevrijd is. Het is voor dit ondervoede volk noodig dat de maatregelen van hulp worden uitgebreid en dat het werk van de reliefcommissie krachtiger ter hand worde genomen.

Een protest aan het adres wan Duitschland.

2225 WASHINGTON, 10 Nov. (Reuter.) De regeering der V. S. zond door bemiddeling der Spaansche legatie een krachtig protest aan Duitschland wegens het dwingen van zieke Amerikaansche krijgsgevangenen, om in de mijnen te werken of anderen arbeid te verrichten, behalve dien, noodig voor hun eigen onderhoud. De regeering eischte ook het overbrengen van alle officieren der Amerikaansche koopvaardijvloot van 2230 Brandenburg naar een officierenkamp, alsmede het staken van het stelen en zoekmaken van de pakketten die aan de krijgsgevangenen worden gezonden.

Een waar woord.

2235 Volgens het persbureau Radio schreef het "New-York Journal" van 2 November: Bij het einde van den oorlog zal met verbijsterende plotselingheid blijken dat een groot deel van Europa en Azië koud en hongerig is, en de uithongering nabij. Zonder twijfel zijn er thans deelen van Europa en Azië waar de menschengemeenschap uit zuiver gebrek

2240 niet var meer is van ontbinding. Daarom moet een der eerste vraagstukken van de vredesregeling zijn, hoe dit onmiddellijke gevaar van uithongering kan worden afgewend.

JAPAN.

Het Japansche vraagstuk.

2245 Bij de firma C. L. van Langenhuysen alhier verscheen "The Problem of Japan", een politieke studie van Japan en zijne betrekkingen tot verschillende landen en de Britsche koloniën en van de wereldpolitiek ten opzichte van het Verre Oosten en de Zuid-zee door een gewezen gezantschapsecretaris in het Verre Oosten. Schr. gaat den oorsprong en de ontwikkeling van Japans tegenwoordige politieke bedoelingen na en zet eveneens uiteen, welke politiek en doeleinden Japan z.i. in Verre Oosten en in bet

2250 Zuidzee-gebied nastreeft. Afzonderlijke hoofdstukken zijn gewijd aan eene beschouwing van de betrekkingen van Japan tot verschillende landen en koloniën, waarmede het in bedoeld bied in aanraking komt en waarvoor het Japansche vraagstuk eene aangelegenheid van het hoogste belang is. Hij ziet in Japan's deelneming aan den huidige oorlog slechts de uitkomst van een buitenlandsche politiek, die werd

2255 vastgesteld door "zijn ware heerschers, de kleine coterie van clan-staatslieden achter den troon," in de eerste jaren van het Meiji (restauratie)-tijdperk, dat in 1868 begon. Dat is eene politiek, zegt hij, die reeds de gedachten bezig hield van zijn groote leiders, Nobunaga en Hideyoshi, en het streven naar de hegemonie in het Verre Oosten omvatte, dat na twee en een halve eeuw te hebben gerust nu weer werd

2260 opgevat. De oorlogen van 1894 met China, van 1904 met Rusland en van 1914 met Duitschland zijn als zoovele schakels geweest in de keten die naar het einddoel voert - steeds vaster werd na elk van die oorlogen de greep van Japan op het Verre Oosten. Wat de toekomst van Japan zal bieden, hangt voor een zeer groot deel af van de uitkomst van den huidige oorlog.

2265 Reeds ziet schr. teekenen van een volledige wijziging van de houding van Japan tegenover de mogendheden, waarmede nu verbonden is. Botsingen van belangen, die in hun geheel het Japansche vraagstuk vormen, kunnen z.i. niet uitblijven. En het is z.i. nu nog slechts de vraag aan welke combinatie van landen: Engeland, Duitschland en de Vereenigde Staten, of Japan, Duitschland en Rusland het zal zij gegeven, om de

2270 oplossing van dat vraagstuk bewerkstelligen. Een van die twee naties moet z.i. onvermijdelijk uit den huidige oorlog voortvloeien. De vraagstukken in het Oosten, die op hunne oplossing wachten, zijn te samengesteld en van te verre strekking, dan dat daarin door halve maatregelen zou kunnen worden voorzien. Aandacht aan die vraagstukken te schenken lijdt z.i. geen uitstel. Te minder, daar Japan zich ten

2275 volle bewust is van het dreigend gevaar en van zijn sluwe staatslieden kan worden verwacht, dat zij op de gebeurtenissen zullen vooruitloopen en door de eigen positie in het Verre Oosten te versterken zullen trachten aan de tegengestelde machten het hoofd te bieden, terwijl intusschen gestreefd wordt naar een toestand van economische en financieele onafhankelijkheid, die het land moet behoeden voor de gevaren van

2280 isolatie, waarmee het onder zekere omstandigheden zou worden bedreigd. Wat schr. aldus in zijn inleiding zegt en verder in zijn geschrift uitwerkt, is ongetwijfeld eene belangrijke bijdrage tot de kennis van het voor de wereldorde zoo uiterst gewichtige vraagstuk van de toekomstige ontwikkeling van den toestand in het Verre Oosten en in het Zuidzee-gebied. Het hoofdstuk betrekking hebbende op de verhouding

2285 tusschen Japan en Nederland had, gelijk van zelf spreekt, onze bijzondere belangstelling. Veel wat niet reeds gezegd is treffen wij daarin niet aan, terwijl een enkele opmerking een vraagteeken zeker niet overbodig is, zooals wanneer schr. het heeft over de geweldige antipathie tusschen de blanke en de gele elementen in Nederlandsch-Indië, en over den bitteren baat van de inlandsche bevolking tegen den

2290 Holland[d]er. Dan ziet schr. een gevaar voor Nederlandsch-Indië in de door hem mogelijk geachte combinatie Duitschland, Rusland en Japan. Blijkbaar verkeerde schr. nog in de meening, dat van een geheel geslagen Duitschland, dat gedurende lange jaren aan wat anders te denken zal hebben dan aan een mogelijke revanche, geen sprake zou zijn. De gebeurtenissen hebben echter anders geleerd. Ook in een ander opzicht

2295 schijnt het geschrift nu reeds in dezen tijd van veranderingen reeds ietwat verouderd. Schr. ziet in Japan nog steeds het land, waar de politiek slechts in handen berust van den keizer en zijne adviseurs. Bij de jongste kabinets-wisseling, door het optreden van een op de meerderheid in de volksvertegenwoordiging stoelend ministerie, heeft naar e meening van verschillende bevoegde beoordeelaars, het

2300 parlementaire stelsel in het land der Rijzende Zon zijn intrede gedaan.

Korte berichten.

De Fransche generaal Pau is benoemd tot "général honoraire" van het Australische

leger.

2305 – Aan Wilson zal door 70,000 in Frankrijk verblijf houdende Elzas-Lotharingers een gouden boek, bevattende hun handteekeningen, worden aangeboden als blijk van erkentelijkheid voor de verlossing van hun vaderland van het vreemde juk. Daarbij zijn gevoegd een medaille, een aquarel en een begeleidend schrijven.

2310 **Ons bulletin van gisteravond.**

Tegen kwart over vier gistermiddag verzamelden de menschen zich in groepjes voor het gebouw van het "Handelsblad", waar licht brandde in de drukkerij, en waar dus wel een bulletin zou uitkomen. En toen het kwam werd het verslonden door de nieuwsgierigen, die bevestiging zochten van de vele geruchten over den Keizer in Limburg, den wapenstilstand, de revolutie in Berlijn, de demobilisatie. Kluitjes menschen stonden onder de straatlantarens om het nieuws te lezen of te hooren lezen. Een paar agenten, die dienst hadden en niet lezen mochten, trachtten steedsche blikken te werpen in de wijd uitgespreide bulletins van voorgangers, die lezend tgeen elkaar aanbotsten, en vergaten pardon te zeggen, omdat zij juist lazen van den linker Rijnsoever. Op het Rembrandtplein werd een verkooper door weetgierigen belegerd, platgedrukt met bulletins en al. Overal grepen armen, handen, vingers, naar het nieuws. Tot blijkbaar de administratie gevaar liep, en de krantenman zijn heil zocht in de vlucht op het voorbalcon van een passerende tram. Waarop een paar uit het publiek de tramrit op den koop toe namen, en de strijd opnieuw ontbrandde. Tot laat in den avond werd het 2325 nieuws uitgeroepen.

Gemengde berichten.

Spaansche Griep.

2330 Te Emmen heerscht de Spaansche griep in erge mate. Binnen één week tijde werden 76 dooden ingeschreven. Geneeskundige hulp is haast niet te krijgen.

– Te Assen zijn in een gezin aan de Spaansche griep overleden de moeder en drie kinderen.

2335 – Thans zijn te Hobjes ook de bijzondere scholen, benevens de Ambachtsschool, H. B. S., H. S. en de Handelsavondschool evenals de Rijkscursus voor Gymnastiek gesloten, wegens uitbreiding der Spaansche griep.

– Er is te Wijk bij Duurstede meerdere vermindering te bespeuren in het aantal gevallen. Deze week overleden toch nog 28 personen aan deze ziekte.

– Te Odijk zijn meer den 40% der ingezetenen lijdende.

– Te Vlissingen blijven de H.B.S. en de H. S. nog een week dicht.

2340 – Te Middelburg is voor alle lagere scholen de aanvang in plaats van op 11 dezer op 13 November gesteld.

BEURS EN NIJVERHEID.

De Deutsche schoenenindustrie en de demobilisatie.

2345 Naar de "Köln. Volks Ztg." van 7 November uit Berlijn verneemt, hebben de contrôlecommissie der schoenenindustrie en het contrôlebureau voor vrijgegeven leder besloten, groote voorraden leder voor de vervaardiging van schoenen op te slaan teneinde de van het front terugkeerende schoenmakers in de gelegenheid te kunnen stellen, onverwijld aan het werk te gaan. Voorts zal het legerbeetuur worden

2350 verzocht, in de eerste plaats de schoenmakers uit den militairen dienst te ontslaan, opdat de schaarschte aan schoenen zoo spoedig mogelijk worde verholpen.

Elzas-Lotharingen.

2355 Het "Berliner Tageblatt" schrijft: "Elzas-Lotharingen heeft zich, na de vereeniging met het Deutsche rijk, geweldig ontwikkeld en den economischen opbloei van Deutschland gedurende de laatste 43 jaren meegemaakt. De voornaamste tak van Elzas-Lotharingers is de landbouw; het aantal landbouwbedrijven steeg van 238.860 in 1882 op 244.948 in 1917; de bebouwde oppervlakte van 824.485 H.A. op 881.569 H.A. De ontsluiting van de Deutsche markt, verzekerde den Elzas-Lotharingschen boer een 2360 goeden afzet van zijn producten, en hij kreeg er hogere prijzen dan in Frankrijk. Gunstig ontwikkelde zich ook de houtvesterij, alsmede de wijnbouw. De Elzasser wijn kon met de goede en goedkoope Fransche wijnen niet concurreeren, maar in Deutschland werd zij graag gekocht. De wijnbouwers zijn het er dan ook over eens, dat het verlies der Deutsche markt hun ondergang zou beteekenen. De mijnbouw ontwikkelde zich 2365 buitengewoon krachtig. In 1872 werd er slechts 637.595 ton ruw ijzer verwerkt, in 1911 daarentegen 9.758.571 ton. De waarde der producten steeg in dit tijdsverloop van 46.6 millioen op 1543.3 millioen. Ook de textielindustrie kwam tot grooten bloei." Het blad meent, dat teruggave van Elzas-Lotharingen aan Frankrijk een ontwrichting van het heele economische leven in deze provincie tengevolge zou kunnen hebben, en

2370 een heftige crisis zal kunnen veroorzaken.

De Britsche handelsvloot.

Volgens het New-Yorksche "Journal of Commerce" is het aandeel der Engelsche handelsvloot in den handel op Amerika in het fiscale jaar 1917/18, vergeleken met het
2375 voorgaande jaar, met \$430 millioen, d. i. on 1/6 gedeelte, verminderd. Daarentegen steeg het aandeel der Amerikaansche handelsvloot in dit verkeer van 14½ pCt. in 1916/17 op ruim 16 pCt. in 1917/18. Het blad verwacht, dat de toestand zich in het loopende jaar nog meer ten gunste van Amerika zal wijzigen.

2380 Samenwerking van Skandinavische verzekering-maatschappijen.

Tusschen 11 Zweedsche en 20 Noorsche brandverzekering-maatschappijen is onlangs een consortium-overeenkomst gesloten, strekkende tot wederzijdsche steunverleening, zoodat bij het uitbreken van oorlog, wanneer de verzekerde zulks wenscht, de
2385 brandrisico's, welke alsdan verzekerd zijn in het land, waarmede Zweden of Noorwegen in oorlog is geraakt, door het consortium zullen worden overgenomen. Voor de verplichtingen van het consortium zijn de deelhebbers voor hun aandeel in het consortium verantwoordelijk. Verzekeringspolissen op Zweedsche risico's worden door Zweedsche maatschappijen opgemaakt, die alleen tegenover de verzekerden verantwoordelijk zijn en bij de Noorsche maatschappijen zooveel zullen herverzekeren
2390 als het aantal dezer laatsten overeenkomt. Op dezelfde wijze handelen de Noorsche leden van het consortium met de Noorsche risico's. Men heeft reden te hopen, dat nog enkele verzekeringsmaatschappijen, die geen verzekeringen op Noorsche risico's kunnen afsluiten, de zaak op zoodanige wijze zullen steunen, dat zij een gedeelte van de Zweedsche risico's op zich zullen nemen en daardoor het verantwoordelijkheidsbedrag
2395 van het consortium verminderen. De overeenkomst geldt met een opzeggingstermijn van 6 maanden, maar wanneer oorlog uitbreekt binnen de 6 maanden, bevrijdt de opzegging niet van de plichtigheid in de verplichtingen van het consortium gedurende den oorlog. Tusschen de 11 Zweedsche en 31 Deensche maatschappijen zijn overeenkomsten gesloten, krachtens welke, ingeval Denemarken of Zweden gedwongen zoude worden zich bij een der
2400 oorlogvoerende partijen aan te sluiten, de maatschappijen in het andere land met zekere aangegeven maximumprijzen hare collega's, zoo gewenscht, ter hulp zullen komen voor het dekken van zoodanige risico's, welke anders noodlijdend zouden worden, doordien de oorlog de buitenlandsche verzekeringmaatschappijen dwong het bedrijf in het oorlogvoerende land te staken. Soortgelijke overeenkomsten zijn getroffen
2405 tusschen de Noorsche en Deensche maatschappijen. ("Handelsber.")

Petroleum in Chili.

Zooals reeds vroeger gemeld wordt in Chili, en vooral in Patagonië, naar petroleum gezocht. Nopens die exploitatie wordt door Handelsberichten o.a. het volgende
2410 medegedeeld. De Chileensche petroleum-maatschappij, geïnteresseerd bij de exploitatie en het doen van proefboringen in Patagonië, hebben zich onlangs vereenigd tot een geconsolideerde maatschappij onder de firma: "Compañía Nacional de Petroleo". Deze samensmelting had op het juiste oogenblik plaats, want van verschillende zijden werd getracht, het in Chili aanwezige reeds zoo schaarsche boormateriaal met bijbehorende
2415 pijpleidingen, op te koopen. Het gelukte schrijver dezes eene offerte van in Chili nog verkrijgbare buizen voor eene boor-installatie tot een bepaalden datum vast in handen te krijgen ten behoeve van belanghebbenden in Nederland, aan wien hij ook te voren eene aanbieding van de laatste te koop zijnde boor-inrichting (zonder pijpmateriaal) wist te bezorgen. Wegens het te lang uitblijven van telegrafisch
2420 antwoord uit Nederland, werd laatstgenoemd aanbod ingetrokken en de boor-inrichting onmiddellijk daarna aan derden verkocht. Naar stalen buizen heerscht overigens in Chili groote vraag voor waterleiding-ondernemingen. De "Compañía Nacional de Petroleo" kreeg al dadelijk aanbiedingen voor de overneming van boormateriaal en pijpen der verschillende deel uitmakende vroegere kleine maatschappijen, doch deze
2425 werden van de hand gewezen door de algemeene directie, die voornemens is, op groote schaal te doen prospecteeren, waarmede alle boorinrichtingen volop werk zullen hebben. Het is voor de Chileensche regeering van groot belang, dat in haar uitgestrekt gebied gezocht worde naar petroleum, welk product de salpeterminverheid zoo van noode heeft en tot dusver geheel uit het buitenland moet worden betrokken. De
2430 invoer van ongezuiverde petroleum - ("petroleo crudo ó en bruto") in Chili bedroeg in 1916: 755.278.921 K.G. bruto, ter waarde van 17.862.768 pesos goud (van 18 pence) afkomstig uit: Vereenigde Staten 587.758.077 Kilo brute, 13.615.282 ter waarde van Pesos goud 18 pence; Peru respectievelijk 113.491.856 en 2.739.869; Mexico 54.022.017 en 1.307.121; Argentinië 6900 en 460.

2435

Dagelijksch Beursbericht.

AMSTERDAM, 11 November.

2440 Den eersten dag, dat het kanonvuur overal tot zwijgen werd gebracht en die dus den
vrede inluidde, kon ter beurze helaas niet met een willige stemming worden begroet,
hoewel men toch in werkelijkheid natuurlijk zeer voldaan was over het feit, dat
eindelijk aan het moorden een eind is gekomen. Dat dit niet in het koerspeil tot
2445 uiting kwam moet niet worden toegeschreven aan de verwezelijking van de veelal
gekoesterde verwachtingen, dat de beurs ongunstig zou reageeren op den vrede, "omdat
dit het einde van de oorlogswinsten beteekent". Uit de wijziging, die reeds lang in
de verhoudingen is ingetreden weet men, dat vrijwel alle bedrijven, belang hebben bij
2450 de vredestoestand. De daling, die heden is ingetreden moet echter uitsluitend worden
toegeschreven aan den binnenlandschen toestand, die de verwachting wekt, dat het ook
hier tot een omwenteling zal komen. Hoewel er waarschijnlijk geen directe vrees
2455 behoeft te bestaan voor de benadeeling van kapitaalbelangen, indien het hiertoe mocht
komen, was het publiek dat voorzorgen nam over de de geheele linie als verkoper aan
de markt. Onder de huidige omstandigheden bestond er natuurlijk hoegenaamd geen
vraag, behalve dat voor contramindekking eenig materiaal uit de markt werd genomen.
Overstelpend was het aanbod niet, maar toch was het voldoende om een scherpe reactie
2460 in het leven te roepen. Den geheelen middag duurde de flauwe stemming voort en de
koersen sluiten algemeen op het laagste niveau, houden dat ook zelfs waar tijdelijk
een herstel is kunnen intreden. Voor een gedetailleerde bespreking der verschillende
afdeelingen bestaat te weinig reden. De prijscourant wijst voldoende de
koersverschillen aan. Het meest hadden scheepvaartwaarden en oliewaarden van de
daling te lijden. Koninklijken werden exclam verhandeld ca. 395-386. De claim gold
ca. f1910, later 1850. Do Amerikaasche afdeeling was wel iets lager, doch slechts
2460 weinig beteekenend. Staatsfondsen flauw voor Nederlandsche soorten. Ook Russen lager.
Geld op prol. 4½.